

Miasto i Gmina Koronowo
Powiat bydgoski
Województwo kujawsko - pomorskie

Strategia rozwoju
Miasta i Gminy Koronowo
2001-2015

Wrzesień 2000

Strategia rozwoju Miasta i Gminy Koronowo 2001 - 2015

Założenia strategii opracowane przez liderów społeczności Gminy i pracowników Urzędu Gminy, przy udziale zaproszonych ekspertów.

Urząd Miejski Koronowo
Luty - Wrzesień 2000 roku

Motto:

Nie można zmienić kierunku wiatru, ale można lepiej ustawić żagle.

Strategię opracowano przy udziale
Biura Szkoleniowo -Doradczego

KREATOR

Inowrocław

Spis treści

Wprowadzenie	4
Część I Strategia gminy.....	9
I. Podstawowe informacje i wnioski z diagnoz obszarowych.....	9
II. Analiza SWOT dla gminy Koronowo.....	10
III. Misja i wizja rozwoju.....	11
IV. Cele strategii.....	14
Część II Analizy SWOT i strategie obszarowe.....	17
V. Turystyka.....	17
VI. Rolnictwo.....	25
VII. Gospodarka.....	28
VIII. Infrastruktura techniczna, ochrona środowiska.....	32
IX. Oświata.....	36
X. Kultura.....	41
XI. Kultura fizyczna.....	45
XII. Zdrowie.....	47
XIII. Pomoc społeczna, rynek pracy i bezpieczeństwo publiczne.....	51
XIV. Monitorowanie realizacji strategii.....	58
Literatura.....	59
Załącznik: Lista osób biorących udział w budowie strategii.....	61

Wprowadzenie

Cele opracowania

Strategia ustala cele rozwojowe Gminy Koronowo w perspektywie 15 najbliższych lat, to jest do roku 2015.

Realizacja strategii rozwoju gminy to efektywne i racjonalne zarządzanie jej zasobami i potencjałami poprzez spójną koncepcję rozwoju w poszczególnych dziedzinach. Strategia powinna więc objąć wszystkie najważniejsze dziedziny życia gminy, zwłaszcza będące w gestii samorządu.

Strategia rozwoju dotyczy zatem polityk w kluczowych wymiarach działania samorządu tak w gospodarce jak i sferze społeczno-kulturowej.

Daleko idące zmiany w strukturze gospodarki, a także reformy ustrojowe wywołują pilną potrzebę określenia i realizacji polityki gminy wobec zachodzących przekształceń i skutków tych zmian. Ze względu na posiadane atrakcyjne zasoby przyrodnicze i korzystne położenie w bezpośrednim sąsiedztwie Bydgoszczy, gmina Koronowo będzie podlegała w ciągu najbliższych kilkunastu lat dynamicznym zmianom, które zadecydują o jej nowym obliczu.

Postępujący proces integracji Polski z Unią Europejską powoduje konieczność dopasowania narzędzi wykorzystywanych w zarządzaniu Gminą, do wymagań instytucji dysponujących środkami pomocowymi w ramach dostosowań polskiej gospodarki i struktur społecznych do standardów Unii.

Zakres i treść opracowania

Niniejsze opracowanie zostało poprzedzone osobnym dokumentem w postaci „**Diagnozy Miasta i Gminy Koronowo**”. Diagnoza zawiera informacje o uwarunkowaniach gospodarczych, przestrzennych, ekologicznych i demograficznych, analizy społeczne i ekonomiczne, na podstawie których sformułowano wnioski będące punktem wyjścia do zdefiniowania głównych kierunków strategii stanowiących treść niniejszego dokumentu. Uzupełnieniem „Diagnozy” jest raport z badań socjologicznych „**Spółceństwo gminy Koronowo**”.

Drugim ważnym elementem, na podstawie którego sformułowano strategię rozwoju, były tematyczne analizy SWOT sporządzone przez uczestników warsztatów roboczych.

„**Strategia rozwoju Miasta i Gminy Koronowo**” zawiera wnioski z diagnozy, analizy SWOT, kierunki polityki gminy w istotnych obszarach jej funkcjonowania, cele strategii wynikające z wizji rozwoju do roku 2015 i przyjętej przez społeczność misji rozwoju.

W części pierwszej opracowania zawarto generalny obraz strategii, na który składają się:

- ogólne **podsumowanie diagnozy** i zbiorcza **analiza SWOT** (analiza silnych i słabych stron gminy, okazji i zagrożeń w otoczeniu gminy),
- treść **misji i wizji rozwoju** gminy Koronowo w perspektywie 15 lat,
- pięć **celów głównych** strategii (stanowiących rozszerzenie misji) i opis ich wzajemnych powiązań - cele główne powinny zostać osiągnięte do roku 2015,
- określenie dziewięciu **celów obszarowych**, których realizacja w poszczególnych dziedzinach życia gminy pozwoli na osiągnięcie celów głównych strategii do roku 2015.

W drugiej części znalazły się rozdziały dotyczące wyodrębnionych w procesie budowy strategii ważnych obszarów życia gminy, dziedzin aktywności społecznej lub gospodarczej.

Każdy rozdział w części drugiej zawiera:

- podsumowanie diagnozy w poszczególnych obszarach tematycznych,
- analizy SWOT będące przesłanką do określenia celów strategii i polityki gminy w rozpatrywanych obszarach tematycznych,
- kierunki polityki gminy zawierające ogólne wytyczne i metody postępowania,
- cele obszarowe strategii i przypisane im **cele operacyjne** (realizacja celów operacyjnych w ciągu najbliższych 4 lat tj. do roku 2004, powinna przynajmniej częściowo pozwolić osiągnąć strategiczne cele obszarowe).

Oddzielnym opracowaniem jest **program realizacji strategii** na lata 2001 - 2004, zawierający konkretne **zadania** do wykonania w ramach poszczególnych celów operacyjnych i wstępnie opracowane **projekty**, których treścią są konkretne działania pozwalające osiągnąć cele strategii. Schemat struktury strategii został zamieszczony na rys 2.

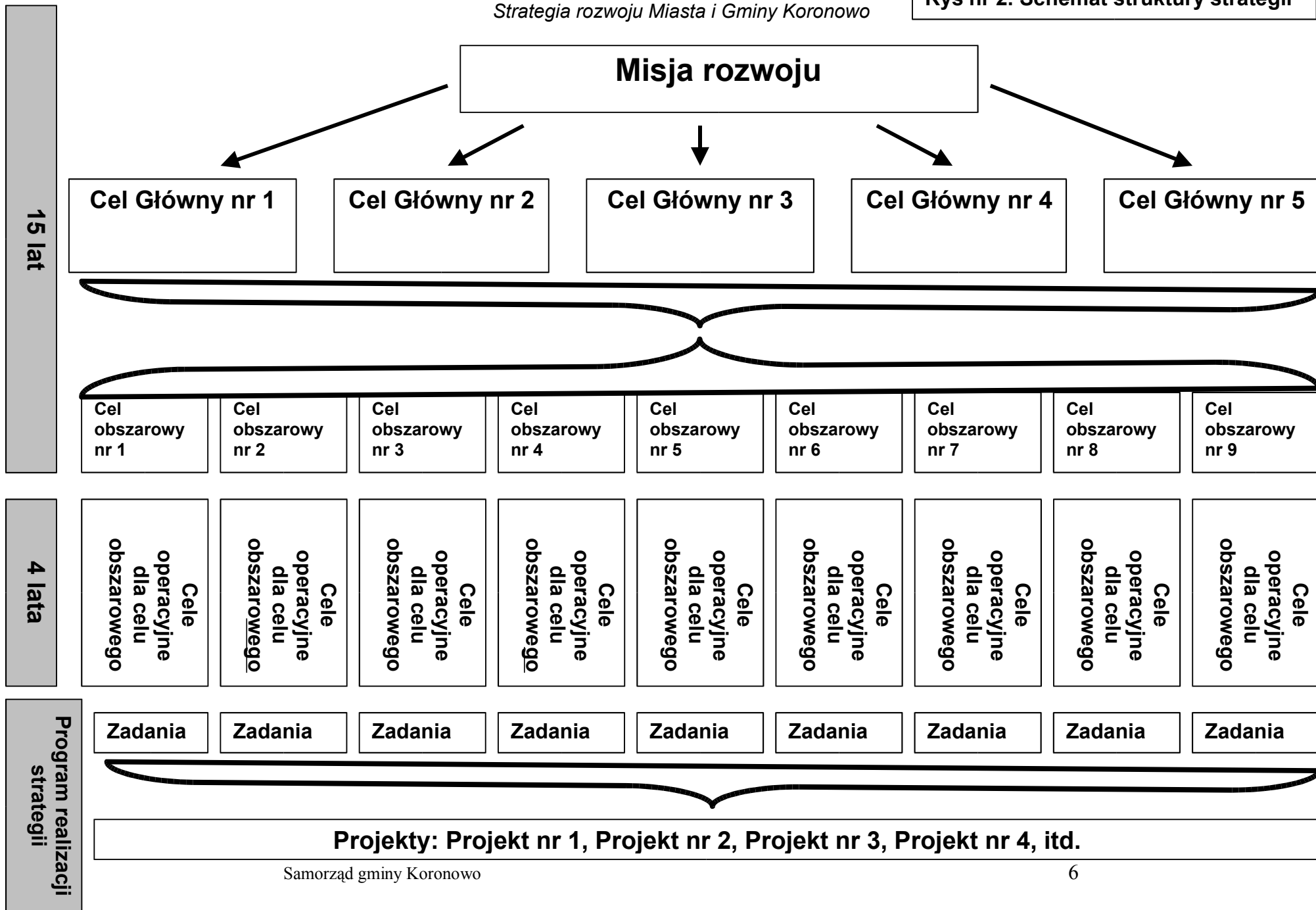
Zadania zostały zaproponowane przez uczestników warsztatów roboczych. Treść tych zadań będzie stanowić podstawę do budowania programów branżowych i szczegółowych projektów do realizacji w kolejnych 4 latach. Koszty zadań przyjętych do realizacji będą podstawą do sporządzania budżetów gminy i starań o środki finansowe na szczeblu województwa i kraju, a także podstawą uzyskiwania wsparcia ze środków pomocowych Unii Europejskiej.

Rys. 1 Fragment rynku z widokiem na Ratusz

(fot. Wł. Moczadło)

Rys nr 2. Schemat struktury strategii

Metodyka prac nad strategią rozwoju Gminy

Planując procedury związane z opracowaniem strategii uznano, że budowa strategii powinna być **procesem społecznym**, który jest tak samo ważny jak dokument zawierający jej główne ustalenia. Wynika to z dotychczasowych doświadczeń w zakresie planowania strategicznego w gminach, które uczą, że warunkiem opracowania **skutecznej strategii** jest dominujący udział w pracach lokalnych liderów gminnej społeczności, wsparty życzliwą i profesjonalną pomocą konsultantów.

Takie podejście wynika z przekonania, że nie istnieje jeden wzorcowy model procesu planowania strategicznego i nie ma dwóch identycznych planów strategicznych, ponieważ każda społeczność ma swój indywidualny charakter, a każda gmina ma inne zasoby i funkcjonuje w innym otoczeniu.

Dla spełnienia postawionych wymagań zatrudniono konsultantów posiadających wiedzę i umiejętności z zakresu prowadzenia zajęć z zespołami ludzkimi metodami aktywizującymi (moderacja wizualna), których zadaniem było przeprowadzenie szkoleń dla licznego grona liderów społeczności lokalnej, członków Rady Gminy, pracowników instytucji gminnych i agend podległych Urzędowi Gminy.

Przy takim podejściu rola konsultantów polegała na:

- przeprowadzeniu badań socjologicznych dotyczących postaw i preferencji społeczności gminy Koronowo,
- opracowaniu diagnoz w poszczególnych obszarach życia gminy i aktywności władz samorządowych,
- przeprowadzeniu warsztatów szkoleniowych, które pozwalały uczestnikom poznać zasady planowania strategicznego i jednocześnie zastosować te zasady w praktyce, poprzez samodzielne definiowanie elementów strategii Gminy,
- czuwaniu nad właściwym formułowaniem treści poszczególnych elementów składających się na plan strategiczny,
- redagowaniu dokumentów strategii.

Inne ważne zadania konsultantów polegały na zaprezentowaniu nowego i szerokiego spojrzenia na istniejące problemy, zachowaniu niezależności sądów potrzebnej dla właściwego nazwania problemów, a także na zaproponowaniu nowych rozwiązań i wykorzystaniu doświadczeń innych samorządów lokalnych.

Proces budowania strategii był realizowany na przestrzeni kilku miesięcy koniecznych do wykonania wymienionych wyżej działań.

Uspołeczniony proces budowania strategii został zainaugurowany na spotkaniu plenarnym, na które zaproszono radnych, pracowników urzędu miasta i instytucji mu podległych, przedstawicieli organizacji społecznych i zawodowych oraz reprezentantów firm i instytucji działających w gminie. Spotkanie to rozpoczęło cykl warsztatów realizowanych w tematycznych zespołach roboczych.

Liderzy społeczności gminy pracowali w zespołach w następujących obszarach tematycznych:

1. Turystyka (prof. dr hab. Romana Przybyszewska-Gudelis)
2. Oświata, kultura i sport (dr Grzegorz Kaczmarek)
3. Zdrowie, pomoc społeczna, bezpieczeństwo. (mgr inż. Mariola Karczewska)
4. Rozwój przedsiębiorczości i rolnictwo. (dr inż. Tadeusz Sobczyński)
5. Infrastruktura techniczna i ochrona środowiska. (mgr inż. Zenon Lewandowski)

Tematyka warsztatów roboczych była następująca:

1. Określenie misji Gminy.
2. Zapoznanie się członków zespołów z istniejącymi opracowaniami i informacjami oraz z wnioskami z diagnozy.
3. Identyfikacja kluczowych problemów rozwoju.
4. Analiza SWOT jako podstawowe narzędzie w kreowaniu elementów strategii.
5. Cele strategiczne i operacyjne.
6. Zadania do zrealizowania w ramach celów strategicznych.
7. Wstępne opracowanie projektów składających się na program realizacji strategii.

Po wypracowaniu propozycji przez poszczególne zespoły tematyczne, zostało przeprowadzone spotkanie konsultacyjne, na którym zaprezentowano wyniki prac. W trakcie spotkania uczestnicy mieli okazję zapoznać się z dorobkiem innych zespołów roboczych i zgłosić swoje uwagi i propozycje.

Proces budowania strategii został zakończony sporządzeniem niniejszego dokumentu sumującego dotychczasowe ustalenia dotyczące strategii rozwoju Miasta i Gminy Koronowo.

Kalendarium prac nad strategią:

Luty 2000 r.	Prace przygotowawcze w gminie (szkolenia, badanie opinii społecznych).
Luty- Marzec 2000 r.	Badania socjologiczne. Redagowanie diagnozy.
10 marca 2000 r.	Spotkanie inauguracyjne społeczny proces budowy strategii.
Marzec -maj 2000 r.	Spotkania zespołów w ramach warsztatów roboczych.
26 maja 2000 r.	Spotkanie konsultacyjne kończące proces opracowywania założeń strategii.
Czerwiec - wrzesień 2000 r.	Redagowanie dokumentów strategii.

Rys. 3 Widok na zespół poklasztorny zakonu cystersów
(Moczadło)

(fot. Wł.

Część I STRATEGIA GMINY

Rozdział nr I

Podstawowe informacje i wnioski z diagnoz obszarowych

Gmina Koronowo leży w północno-zachodniej części województwa Kujawsko-Pomorskiego w odległości 25 kilometrów od Bydgoszczy. Gmina liczy ponad 23 tysiące mieszkańców, z czego ponad 10.600 osób mieszka w mieście Koronowo.

Geograficznie teren gminy znajduje się na pojezierzu południowo-pomorskim a hydrograficznie w środkowej części zlewni rzeki Brdy, która przepływa przez malownicze tereny z kilkoma jeziorami i Zalewem Koronowskim.

Gmina Koronowo jest powierzchniowo bardzo duża, zajmuje obszar 41.170 ha w tym miasto 2.818 ha.

Ze struktury użytkowania gruntów wynika, że 56,8 % powierzchni gminy zajmują użytki rolne. Ogólny wskaźnik zalesienia i zadrzewienia gminy jest wysoki i wynosi 31,0 % powierzchni ogólnej. Tereny leśne skoncentrowane są we wschodniej części gminy. Gleby gminy Koronowo są dość dobrej jakości. Natomiast mniej korzystna od przeciętnej w województwie i kraju jest bonitacja agroklimatu i rzeźba terenu.

W gminie Koronowo dominują dwie funkcje: funkcja rolnicza i funkcja turystyczno-wypoczynkowa. Funkcja rolnicza lokalizuje się w części zachodniej, północno-zachodniej i południowo-zachodniej gminy.

Rolnictwo gminy Koronowo rozwija się bardzo dynamicznie, jest to rezultatem wysokiej intensywności produkcji i dużego potencjału ekonomicznego gospodarstw

Dominującą formą prowadzenia działalności gospodarczej są zakłady osób fizycznych i spółki cywilne. Liczebność zakładów osób fizycznych jest stosunkowo stabilna i wynosi ok. 1140, przy ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej wynoszącej ok. 1240 jednostek.

Funkcja turystyczno-wypoczynkowa, związana z walorami krajobrazowymi, przyrodniczymi i historycznymi gminy, skoncentrowana jest w części wschodniej i centralnej, głównie wzdłuż Zalewu Koronowskiego oraz wzdłuż rynny Jezior Byszewskich. Turystyka traktowana jest jako ważna dziedzina rozwojowa, a jednocześnie jej rezultaty ekonomiczne i kulturowe są niewspółmiernie niskie w stosunku do rozmiarów ruchu wypoczynkowego. Efektem są zbyt niskie dochody i stosunkowo niskie zatrudnienie w obsłudze ruchu turystycznego, w stosunku do rozmiarów zagospodarowania obszarów rekreacyjnych i liczby osób wypoczywających.

Duży potencjał historyczny i kulturowy Koronowa i gminy, związany z naturalnymi i estetycznymi walorami środowiska wykorzystywany jest w niewielkim stopniu.

Obecna struktura podstawowego systemu oświaty oceniana jest jako optymalna.

W obszarze oświaty największymi atutami gminy Koronowo są odpowiednio wykwalifikowana i świadoma kadra oraz niezły stan bazy materialnej szkolnictwa.

Na podstawie danych statystycznych można stwierdzić relatywnie nieco wyższy od przeciętnego poziom wykształcenia mieszkańców gminy.

Rozdział nr II

Analiza SWOT dla gminy Koronowo

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Walory przyrodniczo- krajobrazowe i wypoczynkowe jako potencjał dla rozwoju aktywnej turystyki.	1. Niewystarczająco dobre warunki sanitarne wokół Zalewu, pogarszenie się stanu środowiska naturalnego w przeszłości, w wyniku przekroczenia pojemności turystycznej rejonu.
2. Walory historyczne i zabytkowe Koronowa.	2. Brak koncepcji kompleksowego wykorzystania zasobów rekreacyjnych i ich promocji.
3. Korzystne położenie w regionie i kraju z dobrym dostępem do sieci komunikacyjnej.	3. Niewystarczająca infrastruktura służąca rozwojowi turystyki.
4. Dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna i społeczna gminy.	4. Struktura własności i użytkowania obiektów turystycznych i wypoczynkowych nie służąca wzrostowi dochodów z turystyki.
5. Duży potencjał przyrodniczo - produkcyjny rolnictwa gminy.	5. Brak zorganizowania się rolników dla wykorzystania istniejącego potencjału rolnictwa gminy.
6. Dobra oświata i duża aktywność kulturalna na terenie gminy.	6. Niewykorzystane możliwości rozwoju przetwórstwa produktów rolnych i innych surowców lokalnych.
	7. Niska aktywność środowiska biznesu na rzecz rozwoju gminy.

SZANSE, OKAZJE	ZAGROŻENIA
1. Możliwość uzyskiwania większych dochodów z gospodarki turystycznej ze względu na panujące trendy rozwoju tej dziedziny gospodarki.	1. Konkurencja innych atrakcyjnych i doinwestowanych gmin turystycznych.
2. Możliwość uzyskania wsparcia ze strony krajowych i zagranicznych instytucji pomocowych	2. Dalsza dekoniunktura w rolnictwie.
	3. Załamanie się tendencji rozwojowych w kraju.

Rozdział nr III

Misja i wizja rozwoju

Misja rozwoju Miasta i Gminy Koronowo

(Treść misji wypracowana podczas spotkań warsztatowych.)

Zrównoważony rozwój rolnictwa, turystyki i usług, rosnącą szansą realizowania życiowych celów mieszkańców, tworzących zintegrowaną społeczność, żyjącą w czystym środowisku.

Wizja rozwoju gminy

Czynnikami determinującymi kierunek ekonomicznego rozwoju Gminy są zasoby przyrodniczo- krajobrazowe. Jak wynika z przeprowadzonej ankiety większość obywateli gminy upatruje w rozwoju turystyki szansę na rozwój gospodarczy, nowe miejsca pracy i dostęp do wartości kulturowych.

Wysokotowarowe rolnictwo w południowej części Gminy, skutecznie wykorzystujące zasoby dobrej ziemi uprawnej i tradycje rolnicze, stanowi drugi z wyznaczników rozwoju.

Także dla wielu gospodarstw rolnych, rozwój działalności agroturystycznej może być szansą na dodatkowe źródło dochodu, szczególnie dla gospodarstw leżących w posiadającej walory rekreacyjne.

Stosunkowo korzystne położenie gminy w sieci komunikacyjnej pozwala na rozwijanie nie tylko turystyki, ale także innych dziedzin aktywności gospodarczej

Kolejną pożądaną cechą rozwoju gminy jest dbałość o rozwój oświaty i tworzenie klimatu dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości. Zwiększenie aktywności lokalnych przedsiębiorców obniży bezrobocie i zwiększy atrakcyjność gminy dla ludzi z zewnątrz, którzy chcieliby się tu osiedlić lub zainwestować.

Potencjalne inwestycje mogą wynikać z chęci zdyskontowania trzech czynników:

1. dużych, nie w pełni gospodarczo wykorzystanych zasobów turystyczno-rekreacyjnych,
2. potencjału towarowego rolnictwa i możliwości rozwoju przetwórstwa rolnego,
3. występowania atrakcyjnych terenów leśnych nadających się pod budownictwo rezydencjalne dla bogatych mieszkańców Bydgoszczy.

Biorąc pod uwagę powyższe założono, że rozwój gospodarczy powinien bazować na własnym potencjale Gminy, z możliwością pozyskania inwestorów zewnętrznych.

Oznacza to koncentrowanie się na:

1. Zmianie struktury funkcjonującej gospodarki turystycznej poprzez przekształcenie jej w dziedzinę biznesu. Odejście od dominującego obecnie modelu indywidualnej własności i użytkowania obiektów turystycznych i wypoczynkowych nie służącego wzrostowi dochodów z turystyki. Oznacza to wzrost liczby hoteli, restauracji, ośrodków rekreacyjnych i innych obiektów i instytucji oferujących czynne formy spędzania czasu. Odpłatne korzystanie z tych form może być źródłem dochodów dla gminy i jej mieszkańców.
2. Ochronie zasobów przyrodniczych i krajobrazowych jako podstawowego waloru warunkującego rozwój innych dziedzin gospodarczych poza rolnictwem.

3. Stworzeniu warunków dla rozwoju gospodarstw rolnych, w tym sprzyjanie:
 - uruchamianiu dodatkowych działalności przez rolników w zakresie przetworzenia wytworów własnej produkcji rolnej, w celu ich korzystnego ulokowania na rynkach krajowych lub zagranicznych;
 - tworzeniu się marketingowych grup producentów, które poprawią konkurencyjność gospodarstw;
 - prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej – usług transportowych, przetwórstwa drewna, agroturystyki, itp.
4. Tworzeniu warunków dla zwiększenia aktywności mieszkańców służącej rozwojowi przedsiębiorczości poprzez:
 - organizację szkoleń z zakresu tworzenia i zarządzania własną firmą,
 - organizację kursów uzupełniających kwalifikacje,
 - integrację środowiska biznesu,
 - stworzeniu gminnych stref inwestowania, atrakcyjnych dla firm działających w gminie i jej otoczeniu.

Takie kierunki działań pozwalają przewidywać pozytywne zmiany w perspektywie kilkunastu lat i nakreślić przyszły obraz Gminy w roku 2015.

Gmina Koronowo w roku 2015.

Mieszkańcy gminy pod wpływem działań związanych z realizacją strategii stali się bardziej aktywni, uwierzyli, że są sprawy, na które mają wpływ.

Z uwagi na znaczące zróżnicowanie obszarowe gminy, na jej terenie można wyróżnić strefy o odmiennych funkcjach . Są to : strefa intensywnej produkcji rolniczej, strefa gospodarki turystycznej, strefa mieszkalna i obszary o mieszanym charakterze.

Rozwój oparty na własnych zasobach spowodował w gminie Koronowo powstanie nowych i wzmocnienie ekonomicznie istniejących branż działających w rolnictwie, przetwórstwie, usługach dla mieszkańców i w turystyce.

Podstawą rozwoju było wykorzystanie komplementarności zasobów w ich gospodarczym użytkowaniu. Wiodącą gałęzią jest turystyka, która jako dział gospodarki gminy korzysta z zasobów rolnictwa i tradycji wiejskich, daje zatrudnienie firmom działającym w handlu i usługach. Także przetwórstwo rolne korzysta na rozwoju turystyki, promując swoje specyficzne wyroby regionalne za pośrednictwem osób odwiedzających gminę w celach rekreacyjnych.

Gmina z uwagi na swoje położenie niedaleko Bydgoszczy, jest także dobrym miejscem dla uruchamiania przedsiębiorstw produkcyjnych działających w innych branżach, ale spełniających wymogi ochrony środowiska i krajobrazu. Bliskość Bydgoszczy spowodowała także napływ zamożnych osób pragnących zbudować swoje domy w atrakcyjnym przyrodniczo i krajobrazowo miejscu.

Ważnym czynnikiem jest wykorzystanie sąsiedztwa kulturowego Bydgoszczy i możliwość spełniania swoich aspiracji w tym zakresie mieszkając w Koronowie.

Rozwój budownictwa mieszkaniowego, gospodarki i usług turystycznych odbywał się w zgodzie z zasadami służącymi zachowaniu ładu przestrzennego i krajobrazowego. Dlatego Koronowo jest miastem zachowującym swój średniowieczny charakter architektoniczny. Działania na rzecz estetyki wsi i miasta spowodowały, że gmina Koronowo jest chętnie odwiedzana przez przybyszy z innych stron kraju i z zagranicy.

W gminie Koronowo funkcjonują wysokotowarowe gospodarstwa rolne. Są to gospodarstwa o zróżnicowanym profilu produkcyjnym. Gospodarstwa rolne w wyniku dokonanych modernizacji spełniają wszelkie normy ekologiczne, co oznacza, że rolnictwo nie zaruwa środowiska. Kilka gospodarstw przeszło na produkcję ekologiczną. Właściciele tych gospodarstw sami przetwarzają część swoich produktów.

Część rolników utworzyła firmy zajmujące się pozarolniczą działalnością gospodarczą, powstało wiele gospodarstw agroturystycznych, w których można przenocować i zjeść tradycyjne dania regionalne, kilku rolników zajęło się wytwarzaniem elementów z drewna i metalu i tzw. architekturą ogrodową. Wiele osób pracuje w tzw. otoczeniu rolnictwa świadcząc usługi na rzecz efektywnych specjalistycznych gospodarstw rolnych.

Na terenie gminy działają silne grupy marketingowe, które zajmują się wspólną sprzedażą produktów rolnych, ich konfekcjonowaniem, przechowywaniem i przetwarzaniem. Na rzecz tych grup pracuje wiele osób z gospodarstw, które zaprzestały działalności rolniczej.

Działania samorządu gminy doprowadziły do wzmocnienia instytucji lokalnej oświaty. W gminie skutecznie działają instytucje kształcenia ustawicznego. Korzystają z niego wszyscy mieszkańcy gminy. W instytucjach tych można zdobyć wiedzę z zakresu przedsiębiorczości, uzupełnić kwalifikacje, nauczyć się także umiejętności życia w społeczeństwie. Ich efektem jest wzrost aktywności bezrobotnych i obniżenie się bezrobocia.

W gminie działają organizacje pozarządowe, które potrafią efektywnie wykorzystywać programy pomocowe i fundusze na rozwój regionalny z Unii Europejskiej.

Szkoły zapewniają młodzieży poziom wykształcenia umożliwiający dalsze kształcenie się na wysokim poziomie. W efekcie młodzież po ukończeniu szkół daje sobie radę ze zmianą zawodu zgodnie z potrzebami rynku pracy i potrafi rozpocząć własną działalność gospodarczą.

Wzrost aktywności mieszkańców i ich otwartość na obcych, sprzyja napływowi inwestorów. Część z nich zakłada w wyznaczonych strefach małe firmy, produkujące wyroby na rynek województwa, kraju i na eksport.

W Koronowie powstało nowe osiedle mieszkaniowe domków jednorodzinnych. Warunki życia większości mieszkańców Gminy nie odbiegają poziomem od warunków życia w mieście.

Gmina została wzmocniona poprzez uzupełnienie infrastruktury o kolejne elementy służące poprawie warunków życia, ochronie środowiska i wsparciu rozwoju gospodarczego.

Życie w gminie Koronowo upływa spokojnie, panuje pokój społeczny, ludzie mają poczucie bezpieczeństwa socjalnego, żyją w nie zatrutym środowisku. Obywateli gminy charakteryzuje duża aktywność i poczucie odpowiedzialności za swoją „małą ojczyznę”.

Cele strategii

Wypracowana misja rozwoju gminy i jej wizja, pokazująca pozytywny obraz gminy Koronowo w perspektywie 15 lat, przeprowadzone analizy i wyartykułowane potrzeby mieszkańców, pozwalają na określenie głównych celów strategii. Cele te będą wyznacznikiem kierunku wszystkich działań objętych strategią.

Cele główne:

- 1. Skuteczne zarządzanie zasobami turystycznymi i rozwinięta infrastruktura turystyczna, kreujące nowe szanse dla rozwoju miasta i gminy Koronowo.**
- 2. Konkurencyjne i zrównoważone rolnictwo gospodarczym partnerem turystyki i innych dziedzin przedsiębiorczości mieszkańców.**
- 3. Rozwinięta przedsiębiorczość mieszkańców, efektywnie wykorzystująca lokalne zasoby, ukierunkowana na turystykę, przetwórstwo rolne i usługi.**
- 4. Czyste środowisko przyrodnicze, dobry stan infrastruktury technicznej i społecznej, czyniące gminę Koronowo atrakcyjnym i bezpiecznym miejscem do życia dla mieszkańców i rekreacji dla turystów.**
- 5. Harmonijny rozwój gminy, zachowujący ład przestrzenny zgodnie z potrzebami mieszkańców i zasadami ochrony walorów środowiska naturalnego.**

Aby zrealizować wizję rozwoju gminy konieczne jest łączne zrealizowanie wszystkich 5 głównych celów strategii. Konstrukcja celów zakłada wzajemne wzmocnianie się, co pozwala na uzyskanie efektu synergii.

Osiągnięcie głównych celów strategii musi być realizowane w różnych obszarach życia gminy, na różnych polach aktywności władz samorządowych i w różnych branżach gospodarczych. Aby zachować klarowność strategii, wypracowano 9 celów obszarowych dotyczących wyodrębnionych dziedzin życia społeczno-gospodarczego. Poszczególne działania w tych dziedzinach dotyczą, w różnym stopniu, osiągnięcia każdego z 5 głównych celów strategii. Cele obszarowe zostały wymienione poniżej, a ich realizacja została szczegółowo omówiona w kolejnych rozdziałach.

Strategiczne cele obszarowe

Cel strategiczny nr 1 - Turystyka

Rozwinięta infrastruktura turystyczna i skuteczne zarządzanie zasobami gminy Koronowo w zakresie rozwoju turystyki.

Cel strategiczny nr 2 - Rolnictwo

Trwałe warunki rozwoju gospodarstw rolniczych i poprawa ich sytuacji dochodowej.

Cel strategiczny nr 3 - Gospodarka

Rozwój usług turystycznych, handlu, i przetwórstwa lokalnych surowców, oparty na przedsiębiorczości mieszkańców gminy oraz tworzenie warunków dla pozyskania inwestycji zewnętrznych.

Cel strategiczny nr 4 - Infrastruktura techniczna i ochrona środowiska

Zrównoważona gospodarka przestrzenią i rozbudowa infrastruktury technicznej służącej poprawie warunków życia i ochronie środowiska.

Cel strategiczny nr 5 - Oświata

Podnoszenie poziomu wykształcenia mieszkańców gminy, spełniające indywidualne aspiracje i uwzględniające potrzeby rynku pracy.

Cel strategiczny nr 6 - Kultura

Przygotowanie do odbioru i aktywne uczestnictwo mieszkańców w kulturze, rozwój twórczości i talentów.

Cel strategiczny nr 7 - Kultura fizyczna

Masowy, ogólnodostępny, ale i ukierunkowany, kultywujący tradycje, promujący zdrowie, rodzinny, bezpieczny, wychowujący sport i rekreacja w gminie.

Cel strategiczny nr 8 - Zdrowie

Polepszenie stanu zdrowotności mieszkańców miasta i gminy Koronowo.

Cel strategiczny nr 9 - Bezpieczeństwo socjalne i publiczne

Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa socjalnego i publicznego miasta i gminy Koronowo.

Rys. 4 Kamień upamiętniający bitwę z Krzyżakami w 1410 roku
(fot. Wł. Moczadło)

Część II

ANALIZY SWOT I STRATEGIE OBSZAROWE

Rozdział nr V

Turystyka

Podsumowanie diagnozy¹

Jak wynika ze studiów diagnostycznych najważniejszymi cechami obecnego stanu turystyki w Gminie Koronowo są:

Duże bogactwo i zróżnicowanie walorów turystycznych o charakterze sprzyjającym współczesnym trendom turystyki zrównoważonej, dotychczas nie w pełni wykorzystanych w organizowanych obecnie formach turystyki (np. w mieście Koronowie, rozproszonych walorach kultury i natury).

Nadmierna koncentracja ruchu turystycznego w okresie letnim we wschodniej części Gminy (Jezioro Koronowskie), przy jednoczesnym niewielkim ruchu turystycznym na pozostałych obszarach.

Brak form organizacyjnych i infrastrukturalnych pozwalających na rozwój turystyki w mieście Koronowie, posiadającym wysoką rangę kulturowo-historyczno-krajobrazową i przyrodniczą wśród mniejszych miast polskich; a nawet występowanie pewnego regresu w zakresie bazy turystycznej (hotel, schronisko, restauracje).

Liczne turystyczne szlaki międzynarodowe i krajowe przebiegające przez Gminę (rowerowe, wodne, niektóre piesze, dla turystyki zmotoryzowanej) obciążone są ruchem turystycznym w niewielkim stopniu wpływającym na funkcje gminne, między innymi ze względu na słabo rozwiniętą infrastrukturę materialną, nie wykorzystane istniejące i potencjalne atrakcje, brak odpowiedniej informacji i zachęt do dłuższego zatrzymywania się wzdłuż tras.

Układ rodzajowy zagospodarowania i ruchu turystycznego wynikający z gospodarki turystycznej ostatniego 20-lecia, charakteryzuje się niskim udziałem miejsc wynajmowanych w bazie noclegowej, co nie jest korzystne dla efektów ekonomicznych Gminy, między innymi wobec istniejących mechanizmów fiskalnych.

„Turystyka” traktowana jest przez społeczeństwo gminy, klasę liderów i władze miejsko-gminne jako ważna dziedzina rozwojowa, a jednocześnie jej rezultaty ekonomiczne i kulturowe są niewspółmiernie niskie w stosunku do rozmiarów ruchu wypoczynkowego (prawdopodobnie stan ten nie jest powszechnie uświadomiony). Co więcej, brak jest przygotowanych i wdrażanych działań rozwojowych pozwalających na przyszłą poprawę sytuacji.

Treść powyższego odnosi się także do ustaleń „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Koronowo” (i Miasta Koronowa) z lat 1997-1998, w których nie uwzględnia się w pełni dominacji budownictwa lotniskowego w gospodarce turystycznej, a w jeszcze większym stopniu dotyczy treści „Strategii rozwoju Województwa Kujawsko - Pomorskiego”, gdyż w „Diagnozie prospektywnej” występujących tu problemów rozwojowych nie zauważono.

¹ Podsumowanie diagnozy i kierunki polityki na podstawie opracowania R. Przybyszewskiej -Gudelis, analizy SWOT i cele wypracowane podczas warsztatów.

Wobec bliskości dużego miasta, jakim jest Bydgoszcz i istniejącej już od dziesięcioleci presji zagospodarowywania terenów przy Jeziorze Koronowskim na cele rekreacji letniej i weekendowej, powstałe nad Jeziorem Koronowskim duże skupisko ośrodków wypoczynkowych znajduje się w gestii jednostek i osób spoza obszaru Gminy, co wpływa negatywnie na zyski i zatrudnienie.

Obecne tendencje rozwojowe przekształceń własnościowych i tworzenia nowych działek letniskowych są raczej przypadkowe i nie poparte dalekosiężnymi programami rozwoju funkcji i potrzeb ochrony środowiska; sprzyjają im obecne przepisy oraz tendencje do popierania przez radnych dalszych podziałów gruntów na budownictwo prywatnych domków wakacyjnych.

Środowisko naturalne wymaga technicznych rozwiązań ochronnych oraz badań wpływu ruchu wypoczywających na stan lasów, czystości wody itd., gdyż obserwacje wskazują na prawdopodobieństwo przekroczenia pojemności turystycznej w niektórych obszarach sąsiadujących z Jeziorem Koronowskim.

Uwagę zwraca stosunkowo niski (na tle innych małych miast i rejonów o porównywalnej historii i kulturze) poziom zachowanych tradycyjnych form kultury regionalnej, w tym kuchni, rzemiosła, które są pożądane dla wykorzystania w turystyce jako walorów świadczących o tożsamości i specyfice kulturowej.

Rys. 5 Ośrodek wczasowy nad Zalewem Koronowskim

(fot. Wł. Moczadło)

Analizy SWOT - część I

Turystyka związana z Zalewem Koronowskim (Jeziorem Koronowskim)

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Walory przyrodniczo- krajobrazowe i wypoczynkowe.	1. Złe warunki sanitarne wokół Zalewu.
2. Baza noclegowa w Pieczyskach.	2. Brak informacji i szerokiej promocji.
3. Potencjał ludzki (obsługa).	3. Wysypisko śmieci - negatywny obraz w świadomości turysty.
4. Korzystny mikroklimat w rejonach gminy zlokalizowanych nad Zalewem (Pieczyńska).	4. Brak proturystycznych inwestycji gminnych, np. zagospodarowania ogólnie dostępnych terenów w Pieczyskach, kąpielisk publicznych. itp.
5. Potencjał dla rozwoju aktywnej turystyki wodnej (wielkość akwenu).	5. Brak miejsc parkingowych.
	6. Brak bezpieczeństwa publicznego.
	7. Brak możliwości pełnego korzystania z Zalewu.
	8. Małe zainteresowanie władz podejmowanymi inicjatywami.
	9. Niewystarczająca infrastruktura i połączenia komunikacyjne.
	10. Zbyt niskie dochody i zatrudnienie dla Gminy w stosunku do rozmiarów zagospodarowania i liczby wypoczywających.
	11. Brak wiedzy (diagnozy) na temat korzyści gospodarki turystycznej dla miejscowej ludności i Gminy (gestorzy zewnętrzni, zatrudnienie, podatki, efektywność, zyski).
	12. Biurokracja urzędników gminy (brak operatywności , decyzje zza biurka)

SZANSE, OKAZJE	ZAGROŻENIA
1. Większe dochody z turystyki dla miejscowej ludności.	1. Pogarszanie się stanu środowiska naturalnego : lasy, wody.
2. Tworzenie pozytywnego wizerunku Gminy.	2. Konkurencja innych pojeziernych gmin turystycznych.
3. Rozwinięcie działań proinwestycyjnych Gminy, przedsiębiorczości , szukania środków pomocowych.	3. Zagrożenie gatunków chronionych ptactwa wodnego.
4. Wzbogacenie inwestycji wokół Zalewu związanych z turystyką aktywną - ulepszanie standardu obsługi turystów.	4. Przekroczenie pojemności turystycznej rejonu - w przypadku nieuwzględnienia wyników badań ruchu turystycznego jego wpływu na środowisko.
5. Wzbogacanie infrastruktury całorocznej (konferencje, zimowiska).	

Analiza SWOT część II

Turystyka w mieście Koronowie

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Położenie (w kraju , przy trasach drogowych, blisko rejonu pojeziernego i Borów Tucholskich)	1. Brak informacji turystycznej, komunikacyjnej.
2. Walory historyczne i zabytkowa architektura	2. Niedostatek bazy turystycznej : noclegowej, gastronomicznej itd.
3. Bliskość Bydgoszczy	3. Zły stan dróg, tranzyt przez miasto, brak parkingów.
4. Szlaki turystyczne przechodzące przez miasto	4. Brak możliwości uzyskania środków inwestycyjnych.
5. Wewnętrzny krajobraz miasta (średniowieczny układ ulic, zabudowa)	5. Brak środków finansowych w sektorze prywatnym (ubożenie społeczeństwa, bezrobocie)
6. Bezpieczeństwo w centralnym rejonie miasta.	6. Brak estetyki zabudowy, np. kamienice przy bocznych ulicach.
	7. Brak muzeum, izby regionalnej itp. propagujących kulturę lokalną.

SZANSE, OKAZJE	ZAGROŻENIA
1. Dochody z turystyki.	1. Obciążenie komunikacji i parkingów
2. Oferty pracy w turystyce; aktywność, pobudzenie inicjatyw społecznych.	2. Ewentualne złe wpływy na społeczeństwo (patologia społeczna).
3. Rozwój turystyki tranzytowej.	
4. Wzbogacanie ofert kulturalno-sportowych, także dla turystów z rejonu Zalewu Koronowskiego.	
5. Rozwój rzemiosła, handlu, przemysłu związanego z turystyką	
6. Poprawa wizerunku miasta i estetyki	
7. Wzrost możliwości promocji miasta, w tym w mediach.	
8. Możliwości zdobywania zawodu związanego z obsługą turystyki	
9. Szansa dla użytkowania "Grabiny"	
10. Okazja - obchody 750-lecia przybycia Cystersów	

Analiza SWOT część III

Turystyka specjalistyczna (aktywna, kwalifikowana) oraz inne formy poza Zalewem Koronowskim i miastem Koronowo

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Walory przyrodnicze, krajobrazowe, kulturowe.	1. Brak skutecznej promocji rejonu i konkretnych ofert.
2. Możliwości aktywnego wypoczynku (w tym istniejąca baza dla jeździectwa i hipoterapii)	2. Zbyt małe zainteresowanie władz samorządowych i oświatowych.
3. Potencjał ludzki (organizacja, rynek pracy).	3. Brak zauważalnego popytu na specjalistyczne formy turystyki.
4. Atrakcyjność miejsc historycznych, związanych z L.Wyczółkowskim itd.	4. Brak przygotowania urzędów dla osób niepełnosprawnych.
5. Atrakcyjność gminy dla turystyki wiejskiej (agroturystyki).	5. Brak oznakowania dróg dojazdowych i szlaków turystycznych.
	6. Brak bazy noclegowej dla turystyki kwalifikowanej.
	7. Brak potencjału finansowego (inwestycyjnego) w społeczeństwie.

SZANSE, OKAZJE	ZAGROŻENIA
1. Stworzenie zaplecza turystyczno-wypoczynkowego dla aglomeracji bydgosko-toruńskiej.	1. Efekty niskiej świadomości ekologicznej.
2. Dalszy rozwój jeździectwa rekreacyjnego, które ma pozytywny wpływ na wizerunek Gminy.	2. Wadliwa eksploatacja wysypiska miejsko - gminnego.
3. Bardziej intensywne wykorzystanie istniejących szlaków turystycznych pieszych i rowerowych.	3. Dewastacja publicznych obiektów i urzędów turystycznych (przy trasach itp.)
4. Dochody z turystyki.	
5. Rozwój sportów wodnych o wysokiej atrakcyjności (wizerunek Gminy).	
6. Aktywizacja obszarów wzdłuż rynny Jezior Byszewskich.	

Kierunki polityki w zakresie rozwoju gospodarki turystycznej

Należy uznać, że zrównoważony rozwój turystyki jako sektora gospodarczego może przynieść wielorakie efekty, a mianowicie:

- ekonomiczne (dochody, miejsca pracy, nowoczesne technologie),
- ekologiczne (zachowanie środowiska naturalnego i kulturowego),
- społeczne (status życiowy, wykształcenie, kontakty międzyludzkie).

Główne działania w zakresie rozwoju sektora turystycznego powinny polegać na:

- aktywizacji nie wykorzystanych zasobów,
- przekształcaniu istniejących struktur turystycznych,
- szerokim stosowaniu profesjonalnych metod zarządzania i gospodarowania.

Aby gmina wykorzystwała swoją szansę wynikającą z możliwości rozwoju turystyki konieczne jest przyjęcie turystyki, za eksponowaną dziedzinę rozwoju Miasta i Gminy. Pozwoli to na osiągnięcie widocznych efektów ekonomicznych, uzyskanie nowych miejsc pracy i zwiększenie atrakcyjności usługowo - kulturowej Ziemi Koronowskiej.

Prawidłowo zaprogramowany i realizowany rozwój turystyki w Gminie, zgodnie z zasadami gospodarki rynkowej oraz zrównoważonego rozwoju, z nieodzownym udziałem miejscowego społeczeństwa, daje szansę ożywienia gospodarki. Turystyka stać się może kołem zamachowym dla urzeczywistnienia wielorakich celów społeczności lokalnej, takich jak: finansowe zyski z turystyki, podniesienie poziomu życia mieszkańców, zwiększenie liczby miejsc pracy, rozwój infrastruktury usługowej, technicznej, szeroko rozumianej kultury, oświaty, zdrowia, ochrony i wzbogacenia środowiska.

Konieczne jest także podjęcie działań na rzecz podniesienia rangi Zalewu Koronowskiego i Koronowa w Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego, jako kompleksu turystycznego o znaczeniu ponadregionalnym i umieszczenia w programach operacyjnych zadań związanych z jego rozwojem.

Z uwagi na zróżnicowanie przestrzenne gminy konieczny jest podział terytorialny (strefowy)_Gminy wymagający zróżnicowanego rodzaju działań.

Uzasadnieniem dla takiego podziału jest:

- inna struktura zasobów turystycznych w różnych strefach gminy,
- różny stopień zaawansowania rozwoju turystyki,
- zróżnicowany ilościowo i jakościowo popyt turystyczny (segmenty rynku turystycznego), czyli zainteresowanie poszczególnymi strefami odmiennych turystycznych grup i jednostek,
- konieczność zastosowania różnych sposobów osiągania celów.

Można przyjąć, że dla celów strategii należy dokonać podziału terenu gminy ze względu na istniejące zasoby turystyczne, na trzy strefy:

1. strefa wokół Zalewu Koronowskiego, (z uwagi na walory promocyjne, lepsza byłaby nazwa Jezioro Koronowskie), która jest najbardziej obciążona turystycznie,
2. miasto Koronowo, posiadające wiele walorów (historyczno - zabytkowych i krajobrazowych oraz korzystne położenia komunikacyjne w pobliżu Bydgoszczy) niewykorzystanych dla rozwoju turystyki,
3. pozostałe tereny gminy posiadające wiele walorów rozproszonych, które także częściowo nadają się do wykorzystania turystycznego.

Ważnym zagadnieniem dla rozwoju gospodarki turystycznej jest dążenie władz samorządowych do osiągnięcia zmian strukturalnych w turystyce. Powinny one polegać na zmianie istniejącego modelu użytkowania zasobów rekreacyjnych gminy w postaci setek działek i domków letniskowych, których właściciele w niewielkim stopniu korzystają z usług oferowanych przez lokalną gospodarkę. Docelowo powinien dominować model gospodarki turystycznej, opartej na obsłudze turystów zakwaterowanych w ośrodkach, pensjonatach i hotelach, korzystających z lokalnej gastronomii i zróżnicowanych usług rekreacyjnych, co pozwoli na osiągnięcie dochodów z ich pobytu na terenie gminy.

Dochody te są niezbędne także dlatego, że zwiększone korzystanie ze środowiska naturalnego wymusza na społeczności lokalnej ponoszenie coraz większych wydatków na jego ochronę i utrzymanie.

Uzyskiwanie zwiększonych wpływów z eksploatacji zasobów naturalnych wymaga także poprawienia warunków sanitarnych wokół Zalewu.

Działania w tym zakresie powinny polegać na niedopuszczeniu do przekroczenia pojemności turystycznej środowiska, rygorystycznym przestrzeganiu założeń planów zagospodarowania przestrzennego i podejmowaniu nowych inwestycji technicznych chroniących środowisko.

Niezbędna jest rozważna polityka lokalizacji wszelkich obiektów usługowych, także "małej architektury", na obszarach rekreacyjnych i w obrębie zabytkowego zespołu miejskiego, tak aby nie były degradowane wartości historyczne i krajobrazowe. Bezwzględnie należy respektować przepisy dotyczące ochrony krajobrazu, przyrody i uszanowania zabytkowej architektury wiejskiej, aby turystyka nie stała się czynnikiem degradującym, lecz pomagała zachować społecznie ważne wartości.

Sukces w rozwoju omawianej dziedziny gospodarki gminy może być osiągnięty poprzez nasycenie Gminy formami turystyki wykorzystującymi istniejące zasoby zabytków, przyrody i bazę turystyczną, przede wszystkim dla kreowania form turystyki zrównoważonej, aktywnej, kwalifikowanej (jeździectwo, żeglarstwo, kajakarstwo). Powinny one stać się "wizytówką" gminy, głównie wzdłuż tras drogowych, wodnych, rowerowych, pieszych, oraz w ekologicznie przystosowanych gospodarstwach agroturystycznych. Niezbędna jest promocja miasta i gminy jako produktu turystycznego. Konieczne jest podtrzymanie i zwiększanie atrakcyjności i zasięgu oddziaływania tradycyjnych, cyklicznych imprez kulturalnych i sportowych (mistrzostwa kolarskie, przegląd kapel, "Lato z piosenką", Dni Ziemi Koronowskiej itd.), z wykorzystaniem inicjatyw aktywnych stowarzyszeń i działaczy (PTTK, Towarzystwo Miłośników Ziemi Koronowskiej).

Pożądaną aktywizacji kulturalnej miejscowej ludności wraz z pobudzaniem jej przedsiębiorczości, sprzyjać powinna wewnętrzna promocja korzyści, jakie można osiągać z rozwoju turystyki. Właściwe nastawienie mieszkańców jest konieczne dla podejmowania inicjatyw, inwestowania i kreowania postaw gościnności.

Pożądaną jest ożywienie wśród mieszkańców zainteresowania historią, tradycyjnymi potrawami regionalnymi, kulturą i folklorem, wyszukiwanie talentów artystycznych (już w szkole, poprzez organizowanie konkursów dziecięcych wizji rozwojowych miasta, zbierania staroci, śladów historii itp.), co inspirować może projektowanie i produkcję gustownych pamiątek lokalnych, stanowiących ofertę pracy chałupniczej.

Niezbędne dla rozwoju miasta osiąganie wyższych niż dotychczas dochodów z turystyki, wymaga opracowania kompleksowego programu, a następnie jego efektywnej realizacji, który będzie zawierał mechanizmy wspierania i zachęty dla przedsięwzięć rozwojowych, w tym inwestycyjnych (na przykład, ulgi podatkowe dla inwestorów pro-turystycznych).

Konieczne zwiększenie efektów gospodarczych w turystyce poza rejonem związanym z Zalewem Koronowskim i miastem Koronowem, wymaga uznania za priorytetowe form turystyki aktywnej, powiązanej z pobytami wypoczynkowymi, lub o charakterze bardziej sportowym. Potrzebne jest stymulowanie zainteresowania rozwojem turystyki wiejskiej i agroturystyki w miejscowościach o interesujących widokowo okolicach, zabytkowej zabudowie i ekologicznych uprawach.

Dla skutecznej promocji ważne jest wykreowanie wiodących tematów promocji, takich jak np. Brda, Wyczółkowski, Cystersi, Bitwa pod Koronowem.

Konieczne jest odkrycie innych podobnych przykładów, gdyż elementem podnoszącym atrakcyjność obszaru i tras turystycznych, musi być unikatowość form i rozwiązań, nowoczesność technologiczna, walory kultury lokalnej.

Gmina musi przeznaczyć znaczne środki na uzbrojenie terenu gminy w elementy infrastruktury turystycznej, w szczególności konieczne jest zorganizowanie i doinwestowanie spójnego i szeroko promowanego układu tras turystycznych (przy czym tylko turystyka związana z trasami samochodowymi daje poważniejsze efekty finansowe).

Cele strategiczne, operacyjne

Cel strategiczny nr 1 -Turystyka

Rozwinięta infrastruktura turystyczna i skuteczne zarządzanie zasobami gminy Koronowo w zakresie rozwoju turystyki.

Cel operacyjny nr 1.1

Wdrożenie spójnego systemu zarządzania rozwojem gospodarki turystycznej w gminie.

Cel operacyjny nr 1.2

Trwała poprawa efektywności ekonomicznej turystycznego użytkowania Zalewu Koronowskiego i skutecznej ochrony jego zasobów przyrodniczych.

Cel operacyjny nr 1.3

Wzbogacenie atrakcyjności turystycznej Koronowa poprzez wykorzystanie walorów historyczno-zabytkowych i krajobrazowych miasta oraz poprawę jego wizerunku i estetyki.

Cel operacyjny nr 1.4

Nasycenie wiejskich obszarów gminy formami turystyki aktywnej, poprzez wykorzystanie istniejących zabytków i walorów przyrodniczych oraz rozbudowę infrastruktury turystycznej.

Rozdział nr VI

Rolnictwo

Podsumowanie diagnozy²

Gmina Koronowo ma nieco lepsze warunki glebowo – przyrodnicze niż powiat bydgoski czy też województwo kujawsko-pomorskie. Szczególnie lepsze warunki dla rozwoju produkcji rolniczej występują w południowej i południowo – zachodniej części gminy Koronowo, są to sołectwa : Wtelno, Gogolinek, Witoldowo, Gogolin, Salno i Bytkowice.

W gminie Koronowo w latach 1988 - 1999 zaszły istotne zmiany w liczbie gospodarstw i średniej powierzchni gospodarstwa. W roku 1988 gospodarstw indywidualnych było 1645, o średniej powierzchni 10,52 ha, a w roku 1996 gospodarstw było 1271, o średniej powierzchni 15,02 ha. Oznacza to, że w analizowanym okresie liczba gospodarstw zmniejszyła się o 22,7 %, a średnia powierzchnia wzrosła o 42,8 %. Najwięcej gospodarstw ubyło w grupie obszarowej do 5 ha (38,6 %), a następnie w grupie obszarowej 10 – 15 ha (24,2 %). Również w grupie obszarowej 15-50 ha ubyło 8,5 % gospodarstw. Spadek liczby gospodarstw w tej grupie jest głównie rezultatem powiększenia gospodarstwa i przejścia do grupy obszarowej powyżej 50 ha, o czym najlepiej świadczy dynamika wzrostu gospodarstw o powierzchni powyżej 50 ha. Pomimo dynamicznych zmian w liczbie gospodarstw i średniej powierzchni gospodarstwa w dalszym ciągu gospodarstwa do 5 ha stanowią 31,5 % wszystkich gospodarstw w gminie, a gospodarstwa do 10 ha aż 49 % wszystkich gospodarstw. Gospodarstwa do 10 ha w ogólnej liczbie gospodarstw dominują, to jednak użytkują tylko 16 % użytków rolnych, natomiast gospodarstwa powyżej 20 ha stanowią 21,1 % ogólnej liczby gospodarstw, a użytkują 56 % użytków rolnych.

Gmina Koronowo należy do gmin, w których procesy przemian agrarnych przebiegają zdecydowanie szybciej niż w województwie kujawsko-pomorskim czy też w Polsce. W latach 1988 – 1996 średniorocznie ubywało w gminie Koronowo 2,8 % gospodarstw, w analogicznym okresie w Polsce ubywało średniorocznie około 1 % gospodarstw, a w byłym województwie bydgoskim około 2 %.

Rolnictwo gminy Koronowo rozwija się bardzo dynamicznie, jest to rezultatem wysokiej intensywności produkcji i dużego potencjału ekonomicznego gospodarstw (gospodarstwa obszarowo większe o bardzo dobrym wyposażeniu w ciągniki i maszyny). W wyniku tego produkcja jaką osiągają gospodarstwa w gminie Koronowo jest zdecydowanie wyższa (o około 90%) niż w takich gminach typowo rolniczych jak Dobrcz czy też Sicienko. Pewien wyjątek stanowi w powiecie bydgoskim gmina Solec Kujawski, w której produkcja towarowa jest wyższa niż w gminie Koronowo. Wynika to z tego, że w gminie Solec Kujawski bardzo dobrze rozwinięta jest produkcja drobiarska.

Pomimo bardzo dobrych wyników produkcyjnych jakie osiągają gospodarstwa w gminie Koronowo ich sytuacja dochodowa ulega systematycznemu pogorszeniu. Informacje jakie były dostępne przy opracowaniu diagnozy uniemożliwiają szczegółową analizę dochodów gospodarstw, ale pośrednio o pogarszającej się sytuacji dochodowej świadczy drastyczny spadek inwestycji budowlanych w gospodarstwach gminy Koronowo oraz starzejący się park maszynowy.

² Podsumowanie diagnozy i kierunki polityki na podstawie opracowania R. Sassa, analizy SWOT i cele wypracowane podczas warsztatów.

Słabością rolnictwa gminy Koronowo jest bardzo słabo zaawansowany proces integracji rolników w grupy producenckie i marketingowe.

Na terenie gminy Koronowo nie działa żadna zarejestrowana grupa producentów. Również integracja rolników wokół Gminnej Spółdzielni w Koronowie jest bardzo słaba. Spółdzielnia zajmuje się zaopatrywaniem rolników (i nie tylko) w środki do produkcji rolnej, nie występuje natomiast w roli integratora. W tej sytuacji bardziej spełnia funkcje czysto handlowe niż funkcje organizacji spółdzielczej skupiającej rolników, której głównym celem jest osiągnięcie większych korzyści przez członków poprzez wzmocnienie ich pozycji na rynku.

Analizy SWOT

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Cechy charakteru społeczeństwa wiejskiego- pracowitość, zaangażowanie, kultura.	1. Brak rezerw do poprawy struktury obszarowej gospodarstw rolnych.
2. Brak uciążliwego - szkodliwego przemysłu w środowisku.	2. Bardzo zły stan dróg.
3. Wysoka kultura rolna i osiągnane plony.	3. Poprawa warunków sanitarnych gospodarstw rolnych- kanalizacja, ogrzewanie (ekologiczne).
4. Atrakcyjne zasoby przyrodnicze w postaci jezior i lasów.	4. Niewystarczający dostęp na wsi do uprawiania sportu i rekreacji ze względu na brak organizatorów.
5. Bliskość rynków zbytu dużej aglomeracji miejskiej.	5. Regulacja stosunków wodnych- melioracje.
6. Dobre gleby.	6. Brak wyrównanego startu młodzieży do nauki.
OKAZJA	ZAGROŻENIE
1. Możliwość uzyskania pomocy z funduszy pomocowych dla gospodarstw rolnych i gminy.	1. Brak stabilnej polityki państwa wobec rolnictwa.
2. Umożliwienie rozwoju agroturystyki i turystyki przez inwestowanie w nasze zasoby.	2. Rosnące bezrobocie i brak ofert pracy na terenach wiejskich.
	3. Brak stabilnych powiązań między producentami i jednostkami skupującymi .
	4. Degradacja i ubożenie mieszkańców gminy.
	5. Brak możliwości rozwoju przemysłu przetwórstwa rolno- spożywczego.

Kierunki polityki w zakresie rozwoju rolnictwa

Warunki rozwoju rolnictwa w gminie Koronowo

1. Gmina Koronowo należy do miejsko- wiejskich, a ludność żyjąca na wsi stanowi około 50% wszystkich mieszkańców gminy, z tego znaczna część ludności utrzymuje się tylko z rolnictwa, bądź też rolnictwo stanowi główne źródło dochodu. Dlatego też przeobrażenia zachodzące w rolnictwie będą miały dominujący wpływ na życie gminy.
2. Problemem, z którym społeczność gminy będzie musiała sobie radzić, jest złagodzenie społecznych skutków zmian agrarnych, konieczność znalezienia dodatkowych źródeł dochodów dla niektórych grup rolników i zapewnienie nowych miejsc pracy.
3. Podstawowym problemem jaki dotyczy rolnictwa gminy Koronowo są możliwości rozwoju gospodarstw położonych na słabych glebach - dotyczy to północnej i wschodniej części gminy Koronowo i obejmuje sołectwa: Samociążek, Nowy i Stary Jasiniec, Glinki, wschodnią część Lucimia, Makowska i Buszkowa.
4. Dla rolników wiążących swoją przyszłość z rolnictwem, podstawową kwestią jest znalezienie sposobów zdobycia i utrzymania rynków zbytu na swoje produkty, jak również zapewnienie opłacalności produkcji rolnej w swoim gospodarstwie. Podstawowym warunkiem wzmocnienia pozycji rolników na rynku będzie tworzenie przez rolników grup producenckich, zespołów wspólnego użytkowania maszyn, przekształcenia w spółdzielczości idące w kierunku powstania autentycznej spółdzielni rolników i integracja pionowa rolnik – zakład przetwórstwa rolnego.
5. Duży wpływ na funkcjonowanie rolnictwa w gminie będą miały czynniki zewnętrzne o charakterze makroekonomicznym, są to postępująca globalizacja w produkcji żywności i proces integracji Polski z Unią Europejską.
6. Ważnym zagadnieniem będzie stworzenie skutecznych mechanizmów korzystania ze środków pomocowych zarówno krajowych jak i funduszy przedakcesyjnych przeznaczonych na rozwój obszarów wiejskich.

Rys. 6 Zajazd - skansen w Stopce

(fot. L. Mikołajewska)

Cele strategiczne, operacyjne

Cel strategiczny nr 2 - Rolnictwo

Trwałe warunki rozwoju gospodarstw rolnych i poprawa ich sytuacji dochodowej.

Cel operacyjny nr 2.1

Dostosowanie kierunków produkcji rolniczej do warunków rynkowych poprzez specjalizację i uwzględnianie oczekiwań konsumentów

Cel operacyjny nr 2.2

Integracja gospodarstw rolnych poprzez wspieranie powstawania i działalności grup producenckich.

Cel operacyjny nr 2.3

Doskonalenie i upowszechnianie systemów informacji rynkowej i monitorowania produkcji rolniczej.

Cel operacyjny nr 2.4

Rozwój kształcenia i doskonalenia rolniczego.

Rozdział nr VII

Gospodarka

Podsumowanie diagnozy³

Na terenie Gminy nie występują duże zakłady przemysłowe. Dominującą formą prowadzenia działalności są zakłady osób fizycznych i spółki cywilne. Jest to forma charakterystyczna dla małych firm. Liczebność zakładów osób fizycznych jest stosunkowo stabilna, stabilna jest także liczebność spółek cywilnych. Zgodnie z tendencją krajową, spadała liczebność przedsiębiorstw państwowych. Z gospodarczego punktu widzenia pozytywny jest duży przyrost liczby spółek prawa handlowego w gminie.

Jak wynika z ocen pracowników Urzędu Miasta działalność gospodarcza jest skoncentrowana w Koronowie, a dominujące kierunki to handel, produkcja, obsługa nieruchomości i firm oraz budownictwo.

Szczegółowa analiza kierunków działalności najliczniejszych podmiotów, tj. zakładów osób fizycznych, wykazała, że dominuje handel i naprawy. Na zbliżonym poziomie w ostatnim okresie są: produkcja, obsługa nieruchomości i firm oraz budownictwo i transport.

³ Podsumowanie diagnozy i kierunki polityki na podstawie opracowania T. Sobczyńskiego, analizy SWOT i cele wypracowane podczas warsztatów.

Analiza zmian liczebności firm według branż w dłuższym okresie (lata 1988-1999) wskazuje na dynamiczny przyrost i dominującą pozycję handlu i gastronomii.

Słabnące tempo przyrostu tej branży w ostatnich latach może oznaczać stabilizację liczby podmiotów na poziomie około 500, jako właściwym dla gminy.

Systematycznie rośnie natomiast liczba podmiotów z branży budownictwa, co wydaje się być trwałą tendencją krajową. Liczba podmiotów z branż: produkcja, transport oraz usługi z branży motoryzacyjnej, elektrycznej i metalowej ustabilizowała się na zbliżonym poziomie.

Jak wynika z oceny potencjału gospodarczego firm w kilku porównywalnych gminach Koronowo nie jest miejscem dynamicznego rozwoju działalności gospodarczej. Pod względem liczby podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców i liczby zakładów osób fizycznych i spółek cywilnych na 100 mieszkańców gmina Koronowo ma nie najlepsze wskaźniki..

Spośród wszystkich analizowanych w „Diagnozie” gmin, jedynie w gminie Koronowo pod względem wzrostu liczebności podmiotów gospodarczych nastąpiło pewne załamanie. Dowodzi to istnieniu zjawiska pewnej stagnacji liczby podmiotów gospodarczych w gminie Koronowo.

Spółki prawa handlowego, w większości przypadków są formą działania dużych podmiotów gospodarczych. Liczebność spółek prawa handlowego jest pośrednio wskaźnikiem rozwoju i potencjału firm działających na danym terenie. Pod względem przyrostu liczby spółek prawa handlowego, tendencja w gminie Koronowo na początku analizowanego okresu była bardzo dobra. Po 1995r. nastąpiło jednak załamanie, które nie miało miejsca w pozostałych analizowanych gminach.

Najbardziej oczekiwany z punktu widzenia perspektyw gminy i funkcji turystyczno-wypoczynkowej byłby przyrost liczby hoteli i restauracji. Niestety, w latach 1994-1997 ich poziom był prawie niezmienny. Pod względem liczebności osób fizycznych prowadzących hotele i restauracje gmina Koronowo zajmuje ostatnie miejsce spośród analizowanych w „Diagnozie” gmin. Inne porównywalne gminy mają kilkakrotnie większą liczbę hoteli.

W zakresie dynamicznie rozwijanych w ostatnich latach usług niematerialnych takich jak pośrednictwo finansowe, gmina Koronowo pod względem liczebności podmiotów w tej grupie zajmuje ostatnie miejsce.

Pod względem liczebności zakładów osób fizycznych prowadzących obsługę nieruchomości i firm obserwuje się w gminie Koronowo tendencję spadkową.

Pod względem równomierności rozmieszczenia podmiotów gospodarczych sytuacja w gminie Koronowo jest korzystna i zbliżona do sytuacji w innych gminach.

Analizy SWOT

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Dobre położenie w pobliżu Bydgoszczy i jej rynku.	1. Brak zdefiniowanych kierunków rozwoju gminy.
2. Istniejąca, dobrze rozwinięta infrastruktura.	2. Brak sprzyjających warunków ekonomicznych dla inwestorów zewnętrznych.
3. Potencjał ludzki pozwalający na rozwój działalności gospodarczej.	3. Niektóre przejawy mentalności mieszkańców niesprzyjające przedsiębiorczości.
4. Baza surowców rolnych.	4. Niski stan bazy turystycznej.
5. Możliwości rozwoju turystyki.	5. Pogłębiające się bezrobocie.
6. Tania siła robocza.	6. Brak współpracy w podejmowaniu działań.
OKAZJA	ZAGROŻENIE
1. Zmiana systemu podatkowego.	1. Obniżenie chłonności rynku wschodniego.
2. Preferencje gminy dla przedsiębiorców.	2. Niekorzystne warunki kredytowe.
3. Pojawienie się kapitału obcego.	3. Brak stabilnej polityki kredytowej.
4. Pozyskanie środków z UE.	4. Brak wizji pobudzenia gospodarczego.
	5. Niekorzystne tendencje gospodarcze w kraju.
	6. Brak perspektyw dla małych gospodarstw.
	7. Ekspansja zagranicznych sieci handlowych na teren gminy

Kierunki polityki w zakresie rozwoju przedsiębiorczości

Biorąc pod uwagę istniejącą konkurencję pomiędzy gminami w zakresie rozwoju przedsiębiorczości i pozyskiwania inwestorów zewnętrznych, należy stwierdzić, że gmina Koronowo ma dobre warunki dla lokowania inwestycji na jej terenie. Leży w pobliżu dużego rynku Bydgoszczy, posiada dostęp do głównych szlaków komunikacyjnych, istnieją zasoby wykwalifikowanej siły roboczej pozostałej po zlikwidowanych zakładach państwowych, a stopień rozwoju infrastruktury technicznej jest dobry.

Aby sprostać wyzwaniu i uruchomić uśpione obecnie zasoby przedsiębiorczości mieszkańców, a także przyciągnąć inwestorów z zewnątrz należy:

1. Wykreować pozytywny wizerunek Miasta i Gminy Koronowo jako przyjaznego miejsca dla robienia interesów. W tym zakresie niezmiernie ważne są takie elementy jak pozytywny stosunek mieszkańców do prywatnej przedsiębiorczości i szybkie procedury załatwiania spraw w urzędach.
2. Uruchomić przedsiębiorczość mieszkańców poprzez:
 - system kształcenia dla biznesu,
 - zintegrowanie środowiska przedsiębiorców,
 - stworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorstw dzięki inwestycjom w infrastrukturę techniczną,
 - promocję przedsiębiorczości jako społecznie docenianej formy aktywności.
3. Wypromować na terenie gminy specjalizacje produkcyjne, których istnienie pozwoli na uzyskanie efektu synergii, w postaci wspólnej promocji na rynkach zewnętrznych i szybkiego transferu nowych technologii. Takimi specjalizacjami mogą być:
 - przetwórstwo rolne,
 - obsługa ruchu turystycznego.

Cele strategiczne, operacyjne

Cel strategiczny nr 3 - Gospodarka

Rozwój usług turystycznych, handlu, i przetwórstwa lokalnych surowców, oparty na przedsiębiorczości mieszkańców gminy.

Cel operacyjny nr 3.1

Stworzenie przyjaznych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości w gminie.

Cel operacyjny nr 3.2

Wykreowanie gminnych specjalizacji w zakresie produkcji i usług.

Cel operacyjny nr 3.3

Integracja środowiska biznesu dla polepszania warunków działalności gospodarczej.

Cel operacyjny nr 3.4

Zorganizowanie systemu kształcenia i wsparcia dla osób podejmujących działalność gospodarczą.

Rozdział nr VIII

Infrastruktura techniczna, ochrona środowiska, zagospodarowanie przestrzenne

Podsumowanie diagnozy⁴

Sieć dróg na terenie gminy Koronowo jest stosunkowo dobrze rozwinięta. Niski wskaźnik pokrycia drogami obszaru gminy wynika z dużego stopnia lesistości. Istniejące zagrożenia związane ze stanem dróg, wynikają z niedostosowania konstrukcji głównych dróg i ulic w mieście do zwiększonego obciążenia, wynikającego z rozwoju transportu samochodowego. Biorąc pod uwagę rozwój turystyki widać duże braki w zakresie rozwoju infrastruktury przydrożnej w postaci parkingów i miejsc obsługi turystów. Brakuje także obiektów turystycznych w postaci odpowiednio przygotowanych ścieżek rowerowych.

Nie rozwiązany problem jest kwestia bieżących remontów dróg - zaległości w tym zakresie spowodowane są brakiem środków finansowych.

Stan rozwoju telekomunikacji w gminie można uznać za zadowalający.

Problemy zasilania w energię elektryczną zostały w ostatnich latach rozwiązane poprzez nowe inwestycje w tym zakresie. Klarownych rozstrzygnięć wymaga kwestia wyboru docelowego systemu ogrzewania mieszkań w mieście Koronowo. Najlepszy, z punktu widzenia ekologii, sieciowy system ogrzewania energią pochodzącą z miejskiej ciepłowni, nie znajduje, z powodów ekonomicznych, uznania u wielu mieszkańców. Prowadzi to do niepełnego wykorzystania posiadanych zasobów i obniżenia sprawności ekonomicznej. Brak jak na razie rozstrzygnięć co do doprowadzenia gazu przewodowego na teren gminy.

Stopień zwodociągowania miasta i gminy Koronowo należy do wysokich, ale istnieją strefy zarówno na terenie wiejskim jak w mieście, gdzie sieć wodociągowa wymaga uzupełnienia i rozbudowy. Dotyczy to w szczególności kilku ulic na terenie miasta i terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe. Stan techniczny istniejącej sieci nie jest zadowalający, co wynika ze stosowania w przeszłości nietrwałych technologii. Oznacza to konieczność wymiany niektórych, niesprawnych odcinków sieci wodociągowych (głównie na terenie miasta).

Dla zapewnienia pełnej ciągłości dostaw wody konieczne jest także wykonanie połączeń (tzw. spięć) istniejących wodociągów wiejskich. Stosowana technologia uzdatniania wody jest w większości przypadków nie nowoczesna. Ujęcia wody wymagają modernizacji poprzez wprowadzenie dwustopniowego pompowania wody i zapewnienie dostępu do przynajmniej dwóch sprawnych odwiertów. Nie są także całkowicie uporządkowane sprawy dotyczące stref ochrony pośredniej i pozwoleń wodno-prawnych.

Stan rozbudowy sieci kanalizacyjnej jest stosunkowo duży w porównaniu do innych podobnych gmin.

Wymogi ochrony środowiska i konieczność zachowania walorów turystycznych gminy, niezbędnych dla jej dalszego rozwoju, wymagają podjęcia wielu nowych zadań inwestycyjnych.

⁴ Podsumowanie diagnozy i kierunki polityki na podstawie opracowania Z. Lewandowskiego, analizy SWOT i cele wypracowane podczas warsztatów.

Strategia rozwoju Miasta i Gminy Koronowo

Rozważenia wymaga budowa nowych oczyszczalni i rozbudowa sieci kanalizacyjnych, w szczególności na terenie ośrodków wczasowych i ogródków działkowych.

Nie są rozwiązane problemy dotyczące zagospodarowania ścieków na terenach wiejskich, gdzie nie ma sieci kanalizacyjnych i, z uwagi na oddalenie od głównych obszarów zurbanizowanych, nigdy ich nie będzie. Podjęcia działań wymaga problem skuteczności funkcjonowania przydomowych zbiorników ścieków bytowych.

W zakresie gospodarki odpadami gmina posiada rozwinięty system zbiórki śmieci, ale nie ma wdrożonych systemów segregacji i utylizacji odpadów.

Stan urządzeń komunalnych służących ochronie środowiska pozwala na zachowanie istniejącego stanu zasobów przyrodniczych, jednak należy go uznać za niewystarczający, biorąc pod uwagę rosnące standardy w zakresie ochrony środowiska i narastające zagrożenia wynikające z rozwoju funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej gminy.

Gmina Koronowo nie jest obszarem szczególnie zagrożonym degradacją środowiska poza wymienionymi powyżej. Zauważalny w ostatnich latach trend do lokowania w Koronowie i w okolicach obiektów mieszkalnych, przy istniejących ograniczeniach wynikających z zasobów przyrodniczych i rozwoju funkcji rekreacyjnej, powoduje narastanie napięć związanych z przestrzeganiem reguł racjonalnej gospodarki przestrzeni.

Analizy SWOT

Infrastruktura techniczna i ochrona środowiska

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Zwarte kompleksy zdrowych lasów.	1. Prawie całkowity brak infrastruktury ochrony środowiska nad zalewem Koronowskim, Brdą i jeziorami w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> • gospodarki odpadami, • zagospodarowania i utylizacji ścieków, • wyposażenia w obiekty parkingowe, rekreacyjne, ścieżki i drogi dla turystów
2. Zmodernizowana oczyszczalnia ścieków, posiadająca niewykorzystane moce przerobowe.	2. Usytuowanie wysypiska śmieci w pobliżu terenów wykorzystywanych turystycznie. Brak wyposażenia wysypiska w systemy utylizacji odpadów.
3. Wolne tereny - pod budownictwo mieszkaniowe i rozwój bazy turystycznej.	3. Brak systemu segregacji i utylizacji odpadów stałych.
4. Niewykorzystane, uzbrojone tereny dla rozwoju działalności gospodarczej.	4. Niska świadomość ekologiczna mieszkańców.
5. Istniejące, obecnie niewykorzystane, uzbrojone obiekty przemysłowe.	5. Brak skutecznego systemu egzekwowania przepisów o ochronie środowiska.
6. Funkcjonująca ciepłownia miejska.	6. Niski poziom zamożności mieszkańców, powstrzymujący indywidualne inwestycje chroniące środowisko i ograniczający możliwości wykonywania stosownych przepisów.
7. Istniejące, dzięki rozwiniętemu rolnictwu, duże zasoby słomy do zagospodarowania w ogrzewaniu domów.	7. Brak środków finansowych na utwardzenie dróg i budowę obwodnicy miasta.
8. Istniejące wysypisko śmieci z możliwością modernizacji.	8. Zaistniałe odstępstwa od planu zagospodarowania, naruszające strefy ochronne zasobów przyrodniczych i turystycznych.
	9. Brak aktualnego planu ucieplnienia miasta wykorzystującego istniejące zasoby i uwarunkowania ochrony powietrza atmosferycznego.
	10. Brak rezerwowego zasilania w wodę miasta i terenów wiejskich, przestarzałe technologie uzdatniania.
	11. Dzikie wysypiska użytkowane przez lokalną społeczność.
	12. Bardzo zły stan czystości Brdy na odcinku do zapory (brak przepływu, sposób eksploatacji).

OKAZJA	ZAGROŻENIE
1. Potencjalni inwestorzy zewnętrzni lokujący własne środki finansowe w usługi, turystykę, przetwórstwo rolne i przemysł.	1. Niska kultura i niedostateczna świadomość ekologiczna turystów.
2. Planowany przebieg gazociągu Świecie -Mrocza przez teren gminy Koronowo, pozwalający w przyszłości na gazyfikację obszarów miejskich i terenu gminy .	2. Brak środków na budowę dróg (w otoczeniu Gminy).
3. Fundusze pomocowe przeznaczone na rozwój infrastruktury, ochronę środowiska, rozwój gospodarczy (ISPA, SAPARD, Phare).	3. Przepisy dotyczące ogródków działkowych - nie proporcjonalne opłaty za użytkowanie w stosunku do nakładów Gminy na infrastrukturę.
4. Nowe technologie oczyszczania ścieków.	4. Nieproporcjonalny napływ nowych mieszkańców w stosunku do możliwości rozwoju infrastruktury.
5. Nowoczesne systemy grzewcze chroniące środowisko, do wykorzystania w instalacjach indywidualnych i zbiorowych.	5. Inne, poza budową infrastruktury technicznej, kosztowne zadania gminy, wynikające z reform ustrojowych państwa.
6. Wprowadzanie zaostrzonych norm UE, polepszających stopień ochrony środowiska.	6. Zewnętrzne naciski (osób wpływowych) na odstępstwa od planu zagospodarowania, wynikające z walorów rekreacyjnych i atrakcyjnego położenia gminy Koronowo w stosunku do Bydgoszczy.

Kierunki polityki w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej i ochrony środowiska

W zakresie kształtowania kierunków polityki przestrzennej gminy, konieczne jest opracowanie modyfikacji, uściśleń, a być może także nowych propozycji wynikających z ustaleń strategii. Konieczne jest sukcesywne opracowywanie zmian w planach zagospodarowania przestrzennego.

Dalszy rozwój miasta i gminy Koronowo wymaga spełnienia szeregu warunków dotyczących infrastruktury komunalnej, zapewnienia skutecznej ochrony środowiska i harmonijnego rozwoju przestrzennego.

1. Rozwój sieci dróg i infrastruktury drogowej a także jej utrzymanie, wymaga skoncentrowania się na obsłudze głównych funkcji gospodarczych jakie w gminie występują tj. rolnictwa i turystyki.
2. Długofalowy rozwój gminy, oparty na funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej, wymaga podjęcia zdecydowanych działań na rzecz niepogarszania stanu środowiska przyrodniczego a nawet jego poprawy, poprzez inwestycje służące ochronie środowiska, a także poprzez promocję postaw proekologicznych i skuteczne egzekwowanie przepisów prawnych w tym zakresie.

3. Zachowanie niepowtarzalnych walorów krajobrazowych i przyrodniczych gminy wymaga rygorystycznego zastosowania zasad dotyczących gospodarowania przestrzenią, co pozwoli na harmonijny rozwój funkcji mieszkaniowej, rekreacyjnej, rolniczej i usługowo-produkcyjnej.

Cele strategiczne, operacyjne

Cel strategiczny nr 4 - Infrastruktura techniczna i ochrona środowiska

Zrównoważona gospodarka przestrzenią i rozbudowa infrastruktury technicznej służącej poprawie warunków życia i ochronie środowiska.

Cel operacyjny nr 4.1

Skuteczna realizacja programu rozwoju gminy, w zakresie konsekwentnego stosowania ustaleń planu zagospodarowania przestrzennego.

Cel operacyjny nr 4.2

Osiągnięcie w infrastrukturze komunalnej, technicznego poziomu, niezbędnego dla stworzenia godziwych warunków dla życia i pracy mieszkańców oraz rozwoju działalności gospodarczej, a także dla zachowania i odbudowy walorów środowiska naturalnego.

Rozdział nr IX

Oświata

Podsumowanie diagnozy⁵

System oświaty i edukacji w gminie Koronowo oparty jest przede wszystkim na sieci szkolnictwa podstawowego i ponadpodstawowego oraz kilku instytucjach towarzyszących prowadzących także działalność oświatową i edukacyjną (MGOK, ZDZ).

W gminie jest obecnie 9 szkół podstawowych oraz 6 filii. Chodzi do nich ponad 2500 dzieci. W ciągu najbliższych kilku lat liczba uczniów będzie systematycznie malała osiągając najniższy poziom za 10 lat. Zgodnie z najnowszą prognozą demograficzną oraz aktualnymi tendencjami można jednak założyć, że spadek liczebności uczniów będzie mniejszy.

Te same zależności i uwagi dotyczą poziomu gimnazjum. Po osiągnięciu za dwa lata największej liczby uczniów, od około 2004 r. następować będzie powolne jej zmniejszanie się o około 1/3 do roku 2010. Później przewiduje się powolny wzrost liczby uczniów gimnazjów. Prognozy te uwarunkowane są oczywiście ogólnymi zjawiskami demograficznymi i trendami migracji w gminie.

⁵ Podsumowanie diagnozy i kierunki polityki na podstawie opracowania G. Kaczmarka, analizy SWOT i cele wypracowane podczas warsztatów.

Rozwój turystyki i innych funkcji gospodarczych (głównie usług) spowoduje z pewnością wzrost populacji mieszkańców. Trudno jednak dzisiaj przewidzieć skalę tego zjawiska i jego wpływ na liczebność dzieci w wieku szkolnym.

Pod względem liczby uczniów przypadających średnio na oddział (22) oraz na 1 nauczyciela (15) gmina Koronowo nie odbiega znacząco od średniej dla powiatu bydgoskiego i całego województwa kujawsko-pomorskiego.

Szkolnictwo ponadpodstawowe reprezentowane jest w Koronowie przez LO (4 letnie i 3 letnie dla dorosłych po ZSZ) oraz duży Zespół Szkół Zawodowych. W jego skład wchodzi: Technikum Mechaniczne (5-letnie; 3-letnie (po ZSZ); 3-letnie dla dorosłych;), 3 letnia Zasadnicza Szkoła Zawodowa; Liceum Techniczne oraz Liceum Handlowe dla dorosłych. Szkoła prowadzi też liczne kursy i szkolenia zawodowe w różnych specjalnościach, szkoląc rocznie kilkaset osób. Ponadto kwalifikacje zawodowe można uzyskać lub podnieść w Koronowie dzięki działalności Zakładu Doskonalenia Zawodowego i Rejonowego Ośrodka Kształcenia Zawodowego.

Obecna struktura podstawowego systemu oświaty oceniana jest jako optymalna w pierwszym roku reformy oświaty w gminie Koronowo. Będzie ulegać modyfikacji i doskonaleniu w ciągu najbliższych lat. Prognoza demograficzna przewiduje sukcesywne zmniejszanie się liczby uczniów. Jest to zarazem szansa na podniesienie jakości nauczania. Najważniejsze jej wyznaczniki to poprawa warunków nauczania i podnoszenie poziomu nauczania. Pierwsze musi być realizowane poprzez modernizację bazy szkolnictwa; rozbudowę i budowę zaplecza (np. pracownie; sale sportowe, boiska, itp.) rozwiązania organizacyjne zwiększające komfort i jakość pracy szkół; drugie głównie przez doskonalenie programów i podnoszenie kwalifikacji kadry nauczycielskiej.

Formalny poziom wykształcenia nauczycieli jest już obecnie wysoki. Prawie 90 % ma wykształcenie wyższe, pozostali podnoszą swoje kwalifikacje.

Problemem jest dostosowanie kwalifikacji do potrzeb: brak wykwalifikowanych nauczycieli języków zachodnich, wychowania fizycznego, dobrych pedagogów; nauczycieli z przygotowaniem informatycznym.

Na poziomie szkolnictwa ponadpodstawowego chodzi o dostosowanie specjalności kształcenia do potrzeb rynku pracy i perspektyw regionu. Np. poprzez uruchomienie kształcenia w dziedzinie obsługi turystów, nowoczesnego rynku usług, rynku informatycznego, języków itp. W zakresie rzadszych specjalności i np. szkolnictwa artystycznego gmina korzysta z oferty rynku Bydgoszczy. Spora grupa młodzieży uczy się w tamtejszych szkołach muzycznych, plastycznych itp.

Wydatki na oświatę stanowią największą pozycję (ponad 1/3) budżetu gminy i relatywnie rosną z roku na rok, przekraczając już zdecydowanie wszystkie pozostałe wydatki na gospodarkę komunalną. Tendencja ta nasiliła się jeszcze po 1999 r. gdy gminy przejęły kolejne zadania oświatowe.

W wyniku analizy SWOT dokonanej przez zespół zajmujący się oświatą ustalono, że w tym obszarze największymi atutami gminy Koronowo są odpowiednio wykwalifikowana i świadoma kadra oraz niezły stan bazy materialnej szkolnictwa. Główny problem to brak odpowiednich środków na podnoszenie warunków nauczania oraz kwalifikacji kadry i zajęcia pozalekcyjne. W reformie systemu oświaty upatrywano zarówno szans jak i zagrożeń.

Obok działań samorządowych (organizacyjnych, inwestycyjnych itp.) niezwykle ważnym czynnikiem są w tej dziedzinie aspiracje samych mieszkańców. Pod tym względem gmina Koronowo dysponuje także znacznym kapitałem. W 1999 r. wszyscy absolwenci szkół podstawowych ubiegali się o przyjęcie do szkół ponadpodstawowych, w tym: 134 do LO; 48 do specjalistycznych liceów; 75 do techników; 139 do szkół zawodowych.

Nawet spośród uczniów szkół specjalnych tylko 4 nie kontynuowało nauki. Spośród absolwentów LO aż 73 % ubiegało się o przyjęcie na studia wyższe, najczęściej na WSP i ATR w Bydgoszczy. Spośród absolwentów techników ponad 15 % realnie podejmuje naukę na poziomie wyższym.

Niepełne dane na temat pochodzenia środowiskowego uczniów kontynuujących naukę nie pozwalają jednoznacznie stwierdzić skali różnic pomiędzy dostępnością kształcenia na wyższym poziomie pomiędzy mieszkańcami wsi i miasta. Podobnie jednak jak w całej Polsce najprawdopodobniej występują tu różnice na korzyść młodzieży z miasta Koronowa.

Dane na temat poziomu wykształcenia wszystkich dorosłych mieszkańców gminy z podziałem na mieszkańców miasta Koronowa i wsi gminy Koronowo przytaczamy na podstawie naszych własnych badań z marca 2000 r.⁶. Dane dotyczące wykształcenia rolników pochodzą z Powszechnego spisu rolnego w 1996 r., zaś dotyczące wykształcenia bezrobotnych z raportów Filii Biura Pracy w Koronowie z czerwca 1999 r. Nie są więc one w pełni porównywalne, ale i tak obrazują interesujące i typowe zależności:

1. Wyższy poziom wykształcenia mieszkańców miasta Koronowa niż wsi w gminie.
2. Niższy poziom wykształcenia rolników w stosunku do pozostałych kategorii zawodowych.
3. Ranga wykształcenia jako zmienna bezrobocia: im wyższe wykształcenie tym mniejsze zagrożenie bezrobociem.

Generalnie stwierdzić można relatywnie nieco wyższy od przeciętnego poziom wykształcenia mieszkańców gminy. Nadal jednak widoczny jest dystans jaki dzieli duże ośrodki miejskie od tzw. prowincji. Także Koronowo choć wyróżnia się na plus w kategorii małych miast (duży % osób z wykształceniem średnim), pod względem wyższego wykształcenia wyraźnie jeszcze odstaje od miast dużych i tzw. średniej krajowej.

Rys.7 Budynek Liceum Ogólnokształcącego

(fot. Wł. Moczadło)

⁶ Zob. opracowanie wyników badań: „Społeczeństwo gminy Koronowo”

Analiza SWOT

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Kwalifikacje nauczycieli. 2. Duże zainteresowanie i motywacja do podnoszenia kwalifikacji nauczycieli. 3. Posiadanie kryteriów pomiarów i oceny dydaktycznej. 4. Stworzenie szans kształcenia dla dzieci sprawnych inaczej. 5. Istniejące pracownie komputerowe i dostęp do internetu. 6. Osiągnięcia uczniów w konkursach i olimpiadach. 7. Aspiracje dzieci i rodziców - kontynuacja przez ponad 70% uczniów nauki w szkołach maturalnych. 8. Gminny system stypendialny. 9. System dożywiania dzieci najuboższych. 10. Świetlice terapeutyczne. 11. Zaangażowanie rodziców. 12. Dobrze przygotowana kadra pedagogiczna. 13. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak nauczycieli języków obcych i nauczania blokowego (nowe metody). 2. Brak środków na doskonalenia nauczycieli. 3. Brak klas integracyjnych na wsi. 4. Przestarzały sprzęt, brak dostatecznej liczby komputerów. 5. Brak sal gimnastycznych (wieś; przedszkola). 6. Zmianowość w szkołach miejskich. 7. Duże koszty dowożenia, wyeksploatowany transport; brak opieki podczas przejazdu. 8. Duża liczba uczniów w oddziałach. 9. Brak opieki medycznej na wsi. 10. Mało środków na zajęcia pozalekcyjne. 11. Zbyt małe zainteresowanie radnych sprawami oświaty.
OKAZJE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Niż demograficzny jako szansa na podniesienie jakości nauczania. 2. Nowe możliwości w ramach reformy oświaty. 3. Zwiększenie nakładów na oświatę. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak środków na przeprowadzenie reformy oświaty. 2. Patologie społeczne. 3. Niskie nakłady na oświatę. 4. Feminizacja zawodu nauczyciela itp. 5. Brak motywacji finansowej dla nauczycieli. 6. Obawa środowiska przed zmianami („nowym”), związanymi z reformą oświaty. 7. Dwa organy prowadzące oświatę – brak dobrej współpracy między nimi.

Kierunki polityki w zakresie rozwoju oświaty

Proponowane zasady polityki dotyczą w zasadzie całej szeroko pojętej sfery kultury, obejmującej dziedzinę kultury w węższym rozumieniu jak też oświatę, edukację, a nawet kulturę fizyczną. W dalszej części, powoływać się więc będziemy do tych ustaleń i propozycji podkreślając jedynie szczególne cechy i problemy z zakresu dziedziny kultury oraz kultury fizycznej.

Jako podstawę polityki gminy w tych dziedzinach proponujemy przyjąć następujące założenia i zasady:

Strategia rozwoju Miasta i Gminy Koronowo

1. Władze samorządowe działać będą na rzecz podnoszenia poziomu oświaty w gminie, wykształcenia mieszkańców, zwiększenia dostępności szkół średnich i wyższych, dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb rynku i aspiracji młodzieży.
2. Gmina Koronowo wspiera w pierwszym rzędzie działalność kulturalną i oświatową, która :
 - ✓ sprzyja integracji społecznej mieszkańców,
 - ✓ sprzyja demokratyzacji i propagowaniu humanistycznych wartości,
 - ✓ kultywuje i buduje kulturowe dziedzictwo, lokalną tradycję i historię,
 - ✓ przyczynia się do podniesienia poziomu kulturalnego i edukacji mieszkańców,
 - ✓ dotyczy szerokich kręgów społeczności – sprzyja upowszechnieniu potrzeb kulturalnych i edukacyjnych oraz uczestnictwa w kulturze,
 - ✓ przyczynia się do rozwiązywania i łagodzenia problemów społecznych (bezrobocia, patologii, itp. zjawisk),
 - ✓ dotyczy w szczególności młodzieży,
3. Gmina preferuje i premiuje aktywność i twórczość w dziedzinie kultury i oświaty oraz kultury fizycznej (sportu). Jako zasadę przyjmuje dofinansowanie działań i zdarzeń oświatowych, edukacyjnych, kulturalnych i kulturotwórczych, a nie instytucji i ludzi.
4. Wspiera prywatną inicjatywę (oraz sponsoring) w tych dziedzinach, kierując się przede wszystkim kryteriami jakościowymi, ale także potrzebami mieszkańców oraz kryteriami ekonomicznymi (zasada konkurencji i równoprawności podmiotów).
5. Działa na rzecz wzbogacenia i unowocześnienia lokalnej oferty kulturalnej, oświatowej i edukacyjnej oraz rekreacyjnej.
6. Działa na rzecz zwiększenia dostępności, bardziej racjonalnego i efektywnego wykorzystania posiadanego potencjału (obiektów; instytucji; środków; sprzętu itd.)
7. Stałe współpracuje z innymi (ponadlokalnymi) instytucjami kulturalnymi i oświatowymi.
8. Dąży, aby docelowo struktury etatowe i instytucjonalne zastąpione zostały przez system impresariatów; prywatyzacji zostanie poddane zarządzanie i prowadzenie placówek kulturalnych w gminie. Stymuluje bogatszą, ciekawszą, niedrogą i konkurencyjną ofertę kulturalną poprzez system „grantów” na działalność kulturalną i oświatową.
9. Inicjuje i podejmuje współpracę międzygminną (w ramach powiatu; regionu) oraz szerszą–międzynarodową współpracę i wymianę celem wzbogacenia i uatrakcyjnienia oferty i obniżenia kosztów.
10. Wykorzystuje bliskość Bydgoszczy – dużego centrum kultury, edukacji i oświaty poprzez uczestniczenie w życiu kulturalnym miasta i korzystanie z jego oferty kulturalnej, edukacyjnej itp. Zawiera porozumienia o współpracy z bydgoskimi instytucjami kultury i oświaty.
11. Wykorzystuje niezwykle walory naturalne (przyrodnicze) i historyczne szczególnie na płaszczyźnie rozwoju turystyki i rekreacji.

Cele strategiczne, operacyjne i zadania

Cel strategiczny nr 5 - Oświata

Podnoszenie poziomu wykształcenia mieszkańców gminy, spełniające indywidualne aspiracje i uwzględniające potrzeby rynku pracy.

Cel operacyjny nr 5.1

Stworzenie racjonalnej sieci szkół na wszystkich poziomach edukacji.

Cel operacyjny nr 5.2

Podnoszenie jakości pracy szkół i warunków nauczania.

Cel operacyjny nr 5.3

Szeroka współpraca ze środowiskiem.

Cel operacyjny nr 5.4

Wspieranie dążeń i aspiracji edukacyjnych i oświatowych mieszkańców.

Rozdział nr X

Kultura

Podsumowanie diagnozy

Instytucjonalnym oparciem kultury w Gminie Koronowo jest wyjątkowo dobrze rozwiniętą sieć placówek. Centrum działalności oraz koordynacji stanowi od 1975r. Miejsko Gminny Ośrodek Kultury w Koronowie.

W mieście MGOK dysponuje m.in.:

- Budynkiem w centrum Koronowa z trzema małymi salami oraz kilkoma pomieszczeniami i pokojami biurowymi itp.
- salą w remizie strażackiej,
- amfiteatrem miejskim.

Gmina utrzymuje w terenie sieć świetlic we wszystkich większych (sołeckich) wsiach gminy. Istnienie tej sieci świetlic wiejskich (obecnie funkcjonuje 24) jest fenomenem w skali kraju. W zdecydowanej większości gmin świetlice takie uległy bowiem likwidacji bądź działają w bardzo ograniczonym zakresie. Ten niezwykle pożyteczny „system” wspierania kultury na wsi należy koniecznie ochraniać i wzmacniać. Tym bardziej, że koszty jego funkcjonowania nie są wysokie.

Mimo systematycznego nominalnego wzrostu nakładów na kulturę, faktycznie wzrost ten zredukowany jest niemal do zera przez procesy inflacyjne i wzrost kosztów. Wydatki na kulturę stanowią znikomy procent budżetu gminy. Coraz częściej też imprezy kulturalne finansowane są ze środków pozabudżetowych – najczęściej przez prywatnych sponsorów.

W ciągu ostatnich lat nastąpiło wyraźne ożywienie działalności MGOK. O ile w 1994r. w ok. 80 imprezach organizowanych przez MGOK udział wzięło 8,2 tys. osób, to w 1998r. w 130 imprezach uczestniczyło prawie 42,5 tys. osób.

Organizuje on stałe zajęcia w kilku sekcjach (kołach) : nauka gry na instrumentach muzycznych; dziecięcy zespół wokalny, zespół muzyczny „Meteor”, kapela podwórkowa, kółka : plastyczne, taneczne, modelarskie, turystyczne, fotograficzne (świadczące usługi fotograficzne i video), recytatorskie, wokalne, teatralne.

Przy MGOK działa Klub Seniora, Kabaret „Od Nowa”, klub przyrodników „Kowalik”, Polski Związek Hodowców Gołębi.

W budynku MGOK organizowane są także liczne wystawy i wernisaże; imprezy rocznicowe i okolicznościowe, koncerty, spotkania. Ośrodek jest inicjatorem zarówno działań kulturalnych jak i turystycznych, rekreacyjnych, informacyjnych, edukacyjnych, a nawet charytatywnych.

Biorąc pod uwagę warunki lokalowe oraz budżet działalność MGOK ocenić można jako prężną i efektywną. Potrzebna wydaje się poprawa warunków lokalowych (zbyt mała liczba pomieszczeń, brak większej sali widowiskowej) a także ciągłe uaktualnianie i modernizowanie oferty programowej dla różnych grup mieszkańców gminy. Pomocną mogłaby tu być szersza współpraca z instytucjami kultury w sąsiednich gminach, a przede wszystkim ze stołecznej Bydgoszczy.

Cenne byłoby też zarysowanie jakiejś specyfiki czy wręcz „specjalizacji”, najlepiej w oparciu o lokalne tradycje i historię i naturalne walory środowiska.

Oprócz sieci świetlic, szkół i bibliotek szkolnych w gminie istnieje też dobra sieć bibliotek i punktów bibliotecznych (razem 10 bibliotek). Ich księgozbiory liczą łącznie ok. 62 tys. woluminów, a skalę działania ilustruje liczba 3853 czytelników oraz 65,5 tys. wypożyczeń rocznie.

Po latach kryzysu, spowodowanego ekspansją TV, w ostatnich kilku latach czytelnictwo przeżywa stagnację. Tendencja ta dotyczy praktycznie całego kraju i wszystkich środowisk. Formuła bibliotek wymaga radykalnej modernizacji i rozszerzenia o inne funkcje kulturalne i oświatowe.

W pewnej mierze postulat ten próbuje spełnić posiadająca już ponad 50-letnie tradycje Miejska Biblioteka Publiczna w Koronowie. Oprócz statutowej działalności prowadzi aktywną działalność upowszechnieniową i kulturotwórczą: wystawy, spotkania autorskie, koncerty, odczyty, działalność oświatową i popularnonaukową.

Biblioteka sukcesywnie modernizuje się i przystosowuje do wymogów czytelników i rynku. Potrzebne są jednak działania jeszcze bardziej odważne i atrakcyjne dla potencjalnych klientów.

Coraz większe znaczenie w krajobrazie kulturalnym gminy mają prywatne instytucje bezpośrednio lub chociaż pośrednio związane z kulturą w szerokim jej rozumieniu. Do takich należą nawet lokale gastronomiczne coraz częściej obok oferty gastronomicznej dysponujące propozycjami kulturalnymi i rozrywkowymi (dancingi, dyskoteki, występy solistów, zespołów kameralnych, kabaretów itp.).

Niestety Koronowo jest pod tym względem przysłowiową pustynią. Sytuacja zmienia się nieco w sezonie letnim, a poza nim pozostaje wciąż tylko „Piastowska” i nowa (od 1999r.) dyskoteka dla niewymagającej młodzieży.

Corocznie w Koronowie i innych miejscowościach gminy odbywają się też imprezy organizowane przez inne instytucje: koncerty organizowane przez Filharmonię Pomorską w pocysterskim kościele pod wezwaniem NMP, czy spotkania, wystawy i koncerty w dworku malarza Leona Wyczółkowskiego w Gościeradzu organizowane przez Muzeum Okręgowe w Bydgoszczy.

W Koronowie działa kilka stowarzyszeń. Większość z nich zajmuje się problematyką pomocy społecznej (Stowarzyszenie Rodziców Dzieci Sprawnych Inaczej, Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci Ziemi Koronowskiej) lub są to oddziały związków i stowarzyszeń hobbystycznych (wędkarskich, żeglarskich, filatelistycznych itp.).

Typowo lokalnym jest Towarzystwo Miłośników Ziemi Koronowskiej założone w 1976r. Od 1983r. wydawało ono nawet czasopismo regionalne „Tematy Koronowskie”. Po śmierci, w lutym 1999r. jednego z jego liderów Tadeusza Multańskiego, Towarzystwo znacznie zmniejszyło swoją aktywność. Podobnie obserwować można spadek aktywności organizacji parafialnych, zawodowych i środowiskowych.

Generalnie stwierdzić można, że duży potencjał gminy i samego Koronowa - historyczny, kulturowy jak i związany z naturalnymi i estetycznymi walorami środowiska, wykorzystywany jest w niewielkim stopniu. Trwa jakby w uśpieniu czekając na inicjatywy i pomysły rewitalizacji szeregu funkcji i dziedzictwa znakomitej przeszłości.

Analiza SWOT

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Lokalne dziedzictwo kulturowe: <ul style="list-style-type: none"> • Grabina, • Stary Jasiniec; Byszewo, • obiekty sakralne; inne zabytki i atrakcje (Gościeradz), • pomniki, miejsca pamięci (1410r.), • Cystersi. 2. Ośrodki kultury: <ul style="list-style-type: none"> • gęsta sieć świetlic w gminie, • prężny MGOK, • sieć bibliotek, • ośrodki wczasowe i ich zaplecze, • organizacje kulturalne. 3. Oferty turystyczne: <ul style="list-style-type: none"> • Klub Żeglarski „Wind”, • Klub jeździecki „Deresz”, • Klub „Wycóż”. 4. Działalność mediów (TV Koronowo, prasa, radio). 5. Imprezy ogólnopolskie (plażowa piłka siatkowa, mistrzostwa kolarskie). 6. Imprezy powiatowe i lokalne (przeeglady). 7. Osiągnięcia kulturalne. 8. Atrakcyjne położenie. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak środków finansowych. 2. Mała baza kultury w Koronowie. 3. Ubożenie społeczeństwa. 4. Brak powiązań pomiędzy ofertą kulturalną i turystyczną. 5. Słabe i zbyt selektywne przygotowanie odbiorcy kultury. 6. Brak ulg podatkowych dla kultury. 7. Przesuwanie środków z kultury do innych działów (w gminie). 8. Mało zróżnicowana i nieatrakcyjna oferta kulturalna. 9. Mała aktywność istniejących organizacji społeczno-kulturalnych.
OKAZJE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykorzystanie wielkiego potencjału. 2. Wykorzystanie aktywności działaczy społecznych. 3. Moda i rozwój turystyki i kultury (lokalnego dziedzictwa kulturowego). 4. Media. 5. Turyści (pieniądze; nowe wzory i prądy). 6. Położenie w pobliżu Bydgoszczy ale nie za blisko (korzystanie z jej potencjału i oferty). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niestabilna polityka państwa. 2. Obniżanie środków na kulturę. 3. Turyści (zadeczną wszystko, patologie, itp.). 4. Bliskość Bydgoszczy (odpływ elit, nie wytrzymanie konkurencji dużego rynku kultury).

Kierunki polityki w zakresie rozwoju kultury

Strategia rozwoju kultury w gminie Koronowo powinna opierać się na kilku założeniach dotyczących kosztów i efektów w tej sferze budżetowej i społecznej:

1. Kultura podobnie jak oświata są i będą zawsze tzw. dziedzinami „niedochodowymi”, wymagającymi wsparcia ze strony samorządu i pieniędzy którymi dysponuje. Ich owoce zbierany później i nie zawsze są one bezpośrednio wymierne. Dziś jednak wiadomo na pewno, że inwestowanie np. w edukację jest na dłuższą metę bardzo opłacalne.
2. Budżetu nie stać na znaczące zwiększenie wielkości nakładów na kulturę i oświatę, zwłaszcza wobec presji pilnych wydatków na infrastrukturę komunalną. Dlatego należy działać na rzecz obniżania i likwidowania niekiedy zbędnych kosztów funkcjonowania instytucji kultury i oświaty; większej efektywności ich działań; finansowania konkretnych przedsięwzięć (system grantów).
3. Trzeba poszukiwać wsparcia i sponsorowania oświaty i kultury, przedsięwzięć kulturalnych zarówno przez inne fundusze i dotacje jak i sponsoring prywatny, itp.
4. Należy także przyjąć zasadę, że konsumenci oświaty i kultury także powinni pokrywać część kosztów.
5. Należy w jak najszerszym zakresie współpracować w tych dziedzinach z innymi samorządami i instytucjami kultury i oświaty, i nie tylko. Przynosi to oszczędności, ale często także właśnie większe efekty.
6. Większy nacisk należy położyć na informację i promocję kultury oraz edukację i przygotowanie do uczestnictwa w kulturze.
7. W znacznie większym stopniu, także w kulturze można i trzeba sięgać do lokalnych zasobów, tradycji i wzorów. Każda autentyczna kultura ma swoje korzenie, a lokalne środowisko jest ich naturalną glebą. Własne – lokalne dziedzictwo kulturowe powinno stać się jednym z najważniejszych źródeł pogłębionej powszechnej edukacji społeczności.

Pod tym względem gmina Koronowo posiada ogromny kapitał i zarazem niewykorzystany potencjał.

Cele strategiczne, operacyjne i zadania

Cel strategiczny nr 6 - Kultura

Przygotowanie do odbioru i aktywne uczestnictwo mieszkańców w kulturze, rozwój twórczości i talentów

Cel operacyjny nr 6.1

Budowa i modernizacja instytucji infrastruktury kulturalnej gminy.

Cel operacyjny nr 6.2

Aktywizacja kulturalna i ułatwienie dostępu do kultury.

Cel operacyjny nr 6.3

Racjonalna i efektywna organizacja systemu kultury.

Cel operacyjny nr 6.4

Pielęgnowanie i rozwój lokalnego dziedzictwa naturalnego i kulturowego.

Rozdział nr XI

Kultura fizyczna

Podsumowanie diagnozy⁷

Kultura fizyczna i sport ma na terenie gminy i miasta Koronowa długie i dobre tradycje.

W znacznej mierze są one kontynuowane i rozwijane przez 22 zarejestrowane organizacje sportowe i turystyczne działające aktualnie (2000 r.) w gminie.

Wspieraniem i koordynacją działań zajmuje się Gminna Rada Kultury Fizycznej i Sportu skupiająca prezesów klubów, ognisk i zespołów sportowych w gminie.

W zorganizowany sposób uprawiane są w gminie: piłka nożna, piłka ręczna, koszykówka, siatkówka, lekkoatletyka, tenis ziemny i stołowy, kulturystyka, żeglarstwo, kolarstwo, strzelectwo, sporty motorowe i motorowodne, kajakarstwo i wędkarstwo sportowe.

Działalność w tych dyscyplinach prowadzą kluby i wykwalifikowani trenerzy i instruktorzy: Ludowego Klubu Sportowego „Korona”, Międzygminnego LKS „Victoria”, LUKS „Jumbo”, UKS „Walter”, TKKF „Sokół”, LZS „Orlik”; LTK „Wyczół”, KŻ „Wind”.

Tylko w 1999 r. zawodnicy z gminy brali udział w 245 imprezach i zawodach sportowych, odnosząc wiele sukcesów. Znaczna część tych zawodów organizowana jest właśnie w gminie.

Na rok bieżący zaplanowano udział w około 150 imprezach, w tym zawodów o randze krajowej i międzynarodowej, z których większość odbywa się na terenie gminy i jest organizowana miejscowymi siłami.

W gminie jest wiele obiektów sportowych, najważniejsze z nich to:

1. Stadion w Koronowie.
2. Boiska do gier małych (koszykówki -2, siatkówki -3, tenisa ziemnego – 4).
3. Dziewięć małych boisk uniwersalnych (przy szkołach w: Koronowie – 3; Wierzchucinie; Sitowcu; Mąkowsku; Wtelnie; Łąsku Wielkim i Buszkowie).
4. Cztery sale sportowe w Koronowie (w tym 3 przy szkołach).
5. Pięć sal pomocniczych przy szkołach wiejskich w Mąkowsku, Wierzchucinie; Buszkowie; Witoldowie i Sitowcu.
6. Trzy przystanie żeglarskie.
7. Sześć zorganizowanych kąpielisk sezonowych (Pieczyska; Tuszyny; Samociążek; Kręgiel; Krówka Leśna; Romanowo).
8. Strzelnica w Przyrzeczu.
9. Ujeżdżalnia w Nowym Dworze.

⁷ Podsumowanie diagnozy i kierunki polityki na podstawie opracowania G. Kaczmarka, analizy SWOT i cele wypracowane podczas warsztatów.

Mimo starań o utrzymanie wszystkich tych obiektów w dobrym stanie, ich standard i wyposażenie pozostawia wiele do życzenia. Wynika to przede wszystkim z niewystarczających środków finansowych. Budżet gminy przeznaczają na ten cel niemal symboliczne kwoty.

Jeśli uwzględnimy inflację i realny wzrost kosztów, to okazuje się, że wydatki na sport i rekreację systematycznie maleją.

Kluby i organizacje otrzymują też co prawda wsparcie zakładów pracy, ale to źródło szybko wysycha. Nowe – prywatni sponsorzy, jest jeszcze bardzo małe i niepewne. Konieczne w najbliższym czasie inwestycje i remonty obiektów będą więc wymagały znalezienia nieporównywalnie większych kwot w budżecie jak i poza nim.

Większy nacisk powinien być też położony na bardziej racjonalne wykorzystanie istniejących obiektów, obniżenie kosztów ich utrzymania i eksploatacji (komercjalizacja części funkcji i usług).

Analiza SWOT

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zaangażowani działacze społeczni. 2. Dobry „materiał ludzki” – zdolna młodzież. 3. Środowisko naturalne predestynujące do rekreacji i sportu. 4. Zabezpieczone tereny pod budowę obiektów sportowych. 5. Dobre połączenia drogowe, dobre położenie. 6. Duża ilość klubów i organizacji sportowych; turystycznych itp. 7. Tradycje rekreacji i imprez sportowych. 8. Duża oferta imprez. 9. Sporo obiektów sportowych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak kadry specjalistycznej (trenerzy). 2. Niedostateczna baza sportowa i jej zły stan. 3. Finanse (brak środków). 4. Bezrobocie. 5. Mały potencjał gospodarczy gminy. 6. Nieprzychylny podejście Rady Miejskiej. 7. Brak wizji kultury fizycznej. 8. Brak bazy gastronomicznej; hotelowej. 9. Brak systemu motywacji do uprawiania sportu (stypendia itp.). 10. Brak klas sportowych (lokalnych specjalności).
OKAZJE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ściągnięcie inwestora zewnętrznego. 2. Współpraca stowarzyszeń; oświaty; klubów; mieszkańców. 3. Rozwój turystyki w gminie. 4. Wsparcie mediów. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Patologie społeczne. 2. Duże bezrobocie. 3. Brak środków finansowych (pozabudżetowych). 4. Komercjalizacja sportu i rekreacji.

Kierunki polityki w zakresie rozwoju kultury fizycznej

Podstawowe założenia w dziedzinie polityki gminy w działach społecznych (oświata, kultura, kultura fizyczna) zostały już powyżej sformułowane. Tu należy jednak wymienić i zaakcentować specyficzne cechy polityki w dziedzinie sportu i rekreacji.

1. Orientacja na masowy sport i rekreację. Sport wyczynowy (kwalifikowany) powinien być wynikiem powszechności sportu amatorskiego, wysokiej kultury fizycznej społeczności, zwłaszcza młodzieży.
2. Wspieranie zorganizowanych (kwalifikowanych) form sportu i rekreacji - klasy sportowe, stypendia, patronat, zapewnienie wykwalifikowanej kadry.
3. Specjalizacja lokalna związana z naturalnymi predyspozycjami gminy (sporty wodne, terenowe) i tradycjami środowiska i klubów, wytwarzanie i kultywowanie dobrych tradycji i sukcesów.
4. Racjonalizacja funkcjonowania istniejących obiektów i urządzeń sportowych, maksymalna ich dostępność dla mieszkańców.
5. Wykorzystywanie rynku i komercyjne strony sportu i rekreacji dla podnoszenia kultury fizycznej: wspieranie prywatnych inicjatyw w tej dziedzinie.
6. Wykorzystanie rozwoju ruchu turystycznego itp. dla rozwoju kultury fizycznej i rekreacji w społeczności mieszkańców gminy.

Cele strategiczne, operacyjne

Cel strategiczny nr 7 - Kultura fizyczna

Masowy, ogólnodostępny, ale i ukierunkowany, kultywujący tradycje, promujący zdrowie, rodzinny, bezpieczny, wychowujący sport i rekreacja w gminie

Cel operacyjny nr 7.1

Edukacja w dziedzinie kultury fizycznej i sportu oraz propagowanie zdrowego stylu życia.

Cel operacyjny nr 7.2

Atrakcyjna oferta sportowo-rekreacyjna.

Cel operacyjny nr 7.3

Rozwój kadry i budowa i modernizacja bazy sportu i rekreacji.

Rozdział nr XII

Zdrowie

Podsumowanie diagnozy⁸

Na poziomie mniejszych zbiorowisk ludzkich, takich jak społeczność gminy, stan zdrowia możliwy jest do oceny głównie na podstawie ilości osób zgłaszających się po poradę lekarską (uwzględniając oczywiście dostępność do tych porad).

⁸ Podsumowanie diagnozy i kierunki polityki na podstawie opracowania M. Karczewskiej, analizy SWOT i cele wypracowane podczas warsztatów.

W mieście i gminie Koronowo w 1999 r. udzielono blisko 70 tysięcy porad lekarskich (52.279 w jednostkach podstawowej opieki zdrowotnej oraz 17.658 w poradniach specjalistycznych).

Najczęściej stwierdzanymi schorzeniami były: choroby układu krążenia – choroba niedokrwienna serca, nadciśnienie tętnicze, zaburzenia krążenia mózgowego, schorzenia narządów ruchu o typie zmian zwyrodnieniowych, przewlekłe obturacyjne zapalenie oskrzeli i choroby zapalne tkanki płucnej (zwłaszcza u palaczy), cukrzyca, nerwice, choroby nowotworowe u kobiet (rak szyjki macicy, rak piersi), choroby nowotworowe u mężczyzn (przerost gruczołu krokowego w formie łagodnej, przy wzrastającej liczbie przypadków złośliwych), reumatoidalne zapalenie stawów.

U dzieci najczęściej stwierdzanymi chorobami były choroby układu oddechowego (na ogół były to wirusowe infekcje górnych dróg oddechowych).

Ciągle istnieje także problem chorób zakaźnych, na szczęście o niewielkim zagrożeniu dla życia.

Istotnym problemem zdrowotnym, niosącym poważne skutki społeczne, jest choroba alkoholowa. Niestety tylko część osób nią dotkniętych korzysta z pomocy lekarza psychiatry oraz psychologa. W poradni odwykowej zarejestrowane są 23 osoby, którym w 1999 r. udzielono 70 porad.

Mało poznany jest problem uzależnienia od narkotyków, ale przyjmując, że kształtuje się on na poziomie średniej krajowej lub wojewódzkiej, jest on bardzo poważny.

W gminie Koronowo podstawowa opieka zdrowotna oparta jest na działalności Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej (SPZOZ) i praktyk lekarzy rodzinnych. SPZOZ prowadzi Przychodnię Rejonową w Koronowie oraz Wiejski Ośrodek Zdrowia w Mąkowsku.

SPZOZ w Koronowie obsługuje łącznie około 12 tysięcy mieszkańców. Otacza także opieką młodzież szkolną uczącą się w 13 szkołach podstawowych, 4 gimnazjach i 4 szkołach ponadpodstawowych.

Jednostką SPZOZ-u jest także Pogotowie Ratunkowe zabezpieczające pomoc doraźną w nagłych przypadkach. W związku z ograniczoną ilością środków finansowych funkcjonowanie Pogotowia napotyka poważne trudności. Problem ten musi być możliwie szybko rozwiązany, aby nie pozbawiać społeczeństwa możliwości korzystania z pomocy w nagłych przypadkach.

W mieście działają ponadto, w oparciu o umowy z Kujawsko-Pomorską Regionalną Kasą Chorych, 2 gabinety lekarskie. Na terenie gminy, w oparciu o umowy z tą Kasą istnieją także 2 gabinety lekarzy rodzinnych – w Wierzchucinie Królewskim i we Wtelnie.

Analizy SWOT

Ochrona zdrowia (lekarze rodzinni)

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Racjonalna gospodarka finansowa. 2. Wysokie kwalifikacje , dyspozycyjność, wysoka motywacja lekarzy rodzinnych. 3. Ogólna dostępność dla pacjentów. 4. Nowoczesny sprzęt medyczny. 5. Dobra i tania organizacja, obniżanie kosztów funkcjonowania służby zdrowia. 6. Realizacja programów profilaktycznych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zbyt niskie poziom finansowania ochrony zdrowia w stosunku do potrzeb. 2. Lokale służby zdrowia „nieprzyjazne” dla niepełnosprawnych. 3. Niedostateczna profilaktyka, brak badań skryningowych (wczesne wykrywanie) 4. Zły stan techniczny lokali służby zdrowia.
OKAZJE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Możliwość restrukturyzacji służby zdrowia. 2. Powszechniejsze przekonanie do lekarza rodzinnego. 3. Stymulacja prywatyzacji i modelu POZ opartego na lekarzu rodzinnym. 4. Poprawa kredytowania – programy. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nieprecyzyjne prawo, luki, brak stabilizacji. 2. Pogląd, że nowe to złe a stare - lepsze. 3. Niestabilna polityka państwa wobec służby zdrowia.

Ochrona zdrowia (SPZOZ)

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Kadra medyczna (dobrze wykształceni i przygotowani do pracy), motywacje (inne niż finansowe). 2. Całodobowa dostępność do usług medycznych. 3. Dobra lokalizacja w mieście i gminie. 4. Pełne możliwości diagnostyczne lekarza POZ. 5. Możliwość transportu chorego, kontynuowanie medycyny szkolnej przy braku środków. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zbyt niskie finansowanie. 2. Źle funkcjonująca komisja zdrowia Rady Miejskiej. 3. Zły stan sprzętu i pomieszczeń. 4. Brak środków na profilaktykę.
OKAZJE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Nowelizacja ustawy o ochronie zdrowia. 2. Środki własne gminy na inwestycje w ochronę zdrowia. 3. Restrukturyzacja zatrudnienia. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tempo życia. 2. Szybka integracja z UE.

Kierunki polityki w zakresie rozwoju ochrony zdrowia

Reforma służby zdrowia ograniczyła poważnie możliwości działań profilaktycznych. Skąpe środki finansowe przekazywane przez kasy chorych pozwalają jedynie na reagowanie bieżące, czyli na leczenie skutków, a nie na usuwanie przyczyn. Wiadomo jednak, że profilaktyka jest w ogólnym rozrachunku tańsza i dlatego konieczne staje się rozwiązanie problemu finansowania zadań z zakresu profilaktyki. Istotne jest założenie, że nie jest to zadaniem wyłącznie służby zdrowia. Dlatego też działania w zakresie profilaktyki wymagają wsparcia ze strony samorządu i samej społeczności.

Konieczne jest udzielenie wsparcia organizacyjnego służbie zdrowia w związku z jej reorganizacją. Docelowo należy zakładać równoprawne istnienie uspołecznionych i prywatnych podmiotów działających w ochronie zdrowia.

Mechanizmy funkcjonowania kas chorych spowodowały w wielu przypadkach utrudnienie w dostępie do specjalistów. Władze samorządowe muszą działać na rzecz wypracowania wraz z kasą chorych takich rozwiązań organizacyjnych i mechanizmów, które zapewnią chorym odpowiedni standard usług medycznych.

Cele strategiczne, operacyjne

Cel strategiczny nr 8 - Zdrowie

Polepszenie stanu zdrowotności mieszkańców miasta i gminy Koronowo

Cel operacyjny nr 8.1

Zapewnienie mieszkańcom dostępu do pomocy doraźnej.

Cel operacyjny nr 8.2

Podniesienie poziomu wiedzy dotyczącej troski o własne zdrowie.

Cel operacyjny nr 8.3

Stworzenie lobby pacjentów w stosunku do Kujawsko - Pomorskiej Kasy Chorych.

Rozdział nr XIII

Pomoc społeczna, rynek pracy i bezpieczeństwo publiczne

Podsumowanie diagnozy⁹

Pomoc społeczna

W Gminie Koronowo zadania z zakresu pomocy społecznej realizuje Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Na terenie Gminy działają także instytucje o zasięgu lokalnym zajmujące się pomocą społeczną.

Są to: Dom Pomocy Społecznej w Koronowie, Ośrodek Wsparcia dla Dzieci i Młodzieży oraz Stowarzyszenie Rodziców Dzieci Sprawnych Inaczej. Działa także Grupa Wsparcia „Emaus” oraz 4 świetlice terapeutyczne: dwie przy szkołach podstawowych, jedna przy szkole ponadpodstawowej i jedna przy domu katechetycznym.

Problemy, które muszą być rozwiązywane poprzez pomoc społeczną, są w Gminie Koronowo podobne do problemów innych gmin o charakterze niewielkiego ośrodka miejskiego otoczonego obszarami wiejskimi. Ich źródłem jest na ogół upadek lub osłabienie ekonomiczne firm działających w ośrodku miejskim, skutkujące wzrostem bezrobocia i poszerzeniem sfery ubóstwa, a na terenach wiejskich likwidacja Państwowych Gospodarstw Rolnych oraz spadająca rentowność działalności rolniczej.

W związku z tym stale wzrasta ilość osób i rodzin, które zmuszone są do korzystania z zasiłków oraz ilość osób bezrobotnych nie posiadających żadnych źródeł dochodów poza pomocą społeczną.

Stale powiększa się ilość rodzin, dla których zasiłki są jedynym źródłem utrzymania. Sytuacja taka powoduje również inny bardzo negatywny skutek – utrwalanie się sposobu życia opierającego się na zasiłkach z pomocy społecznej przy sporadycznie uzyskiwanych dochodach z innych źródeł (prac dorywczych, sprzedaży runa leśnego, czasami niestety kradzieży). Po pewnym czasie rodziny takie wykazują wręcz niechęć do usamodzielniania się i nawet gdy pojawia się możliwość zatrudnienia, praktycznie osoby te nie są zdolne do podjęcia stałej pracy z przyczyn psychologicznych. Zaczyna także pojawiać się roszczeniowy stosunek tych rodzin do instytucji pomocy społecznej.

Bezrobocie, zarówno oficjalne, jak i tzw. ukryte, zaczyna stanowić coraz większe zagrożenie dla stabilności społecznej w samym Koronowie i na terenach wiejskich Gminy.

Pojawia się problem bezdomności, dotychczas charakterystyczny jedynie dla wielkich aglomeracji.

Gwałtownie wzrasta ilość rodzin wykazujących bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Wzrasta ilość osób uzależnionych od alkoholu i ilość osób współuzależnionych (członków rodzin). Alkoholizm pojawia się wśród coraz młodszych ludzi i bardzo często staje się przyczyną innych patologii społecznych (przemoc w rodzinie, gwałty i rozboje, wypadki itd.).

Oficjalnie na terenie miasta i gminy Koronowo nie występuje zjawisko narkomanii. Wiadomo jednak, że jest problemem utajonym i na pewno należy zagrożenie to uwzględnić w działaniach strategicznych.

⁹ Podsumowanie diagnozy i kierunki polityki na podstawie opracowania M. Karczewskiej, analizy SWOT i cele wypracowane podczas warsztatów.

Uwagę należy także zwrócić na sytuację osób niepełnosprawnych oraz z zaburzeniami psychicznymi. Bardzo często wymagają one oraz ich rodziny daleko idącej pomocy.

Bezrobocie

Zjawisko bezrobocia, szczególnie jego wysoka skala, od początku lat dziewięćdziesiątych należy do najpoważniejszych problemów regionu kujawsko – pomorskiego. W gminie Koronowo stopa bezrobocia przekracza 17 %.

Szczególnie trudna sytuacja występuje na obszarach wiejskich gminy, gdzie nadal obserwuje się spadek podaży pracy. Na przestrzennej mapie bezrobocia w gminie Koronowo można wyznaczyć, trzy wyraźne skupiska społeczności bezrobotnych, które zarazem są „centrami biedy”.

Są to: stara część miasta Koronowa ; wsie położone w lasach: Nowy Jasiniec, Stary Jasiniec, Glinki, Łąsko Wielkie, Łąsko Małe, Wiskitno oraz wsie tzw. popegeerowskie: Krapiewo, Mąkowsko, Lucim, Glinki.

Ludność gminy stanowi 27,1% ludności powiatu bydgoskiego, natomiast bezrobotni z obszaru Koronowa stanowią 38% bezrobotnych powiatu. Świadczy to, że problem bezrobocia jest bardzo istotny dla miasta i gminy Koronowo. Z danych opublikowanych za 1999 rok wynika, że liczba bezrobotnych wzrosła o 25,1%.

W ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych na dzień 31.01.2000, których jest 1.947, zarejestrowano kobiety w liczbie 1.155. Z ogólnej liczby bezrobotnych - 916 osób (47,0%) to mieszkańcy miasta, a 1.031 (53,0%) to mieszkańcy wsi. Prawo do zasiłku posiadają 333 osoby, tj.17,1%. Spośród wszystkich zarejestrowanych osób długotrwale bezrobotni, czyli bezrobotni pozostający bez pracy 12 i więcej miesięcy, stanowią 49,5% ogółu bezrobotnych.

Z analizy danych oraz ogólnej sytuacji na rynku pracy w mieście i gminie Koronowo widać dysproporcje pomiędzy poziomem wykształcenia i strukturą wykształcenia a wymaganiami pracodawców. Kierunek wykształcenia wielu bezrobotnych nie odpowiada obecnym wymogom rynku pracy.

W robotach publicznych brało udział 95 osób, absorbując 42,0% środków wydatkowanych przez powiat bydgoski. Prace interwencyjne podjęły 123 osoby, wydając 48,9% środków powiatu przeznaczonych na ten cel. W stażach absolwenckich i promocyjnym zatrudnieniu zaktywizowano 189 osób.

Prognozy na najbliższy okres dla rynku pracy w Koronowie nie są zbyt optymistyczne. Pogorszeniu uległa sytuacja na wsi, zwłaszcza jeśli weźmie się pod uwagę występujące tam ukryte bezrobocie oraz wchodzący na rynek pracy wyż demograficzny, który szczyt osiągnie w 2005 roku.

Bezpieczeństwo - Policja

Komisariat Policji w Koronowie zatrudnia 62 osoby. Obejmuje swoją działalnością miasto i gminę Koronowo oraz podlegające mu Rewiry Dzielnicowe w Sienku i Dobrczu.

Ilość postępowań w kategorii przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu wzrosła w stosunku do roku 1998 o 54%.

W 1999 roku w stosunku do poprzedniego roku spadła ilość czynów karalnych i wszczętych postępowań, jest to tendencja pozytywna.

Niestety gorsza jest sytuacja jeśli chodzi o inne przestępstwa, np. o 20% wzrosła ilość kradzieży mienia i o 6% wzrosła ilość przestępstw kryminalnych.

Celem systemu monitoringu miejsc w centrum miasta, było zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców oraz turystów odwiedzających licznie Koronowo, zwłaszcza w okresie letnim. Dzisiaj można już stwierdzić, że cel ten został osiągnięty. W miejscach szczególnie zagrożonych przestępstwami zapanował większy spokój, zapewniony został porządek i bezpieczeństwo na terenach przyszkolnych.

Dobre wyniki działalności policji nie niwelują jednak wzrastającego w społeczeństwie miasta i gminy Koronowo poczucia zagrożenia bezpieczeństwa. Sygnalizowane jest pojawianie się psychozy strachu przed napadami i rozbojami. Obserwuje się wzrastającą demoralizację dzieci i młodzieży szczególnie w środowiskach rodzin patologicznych.

Niepokojąca staje się coraz bardziej pasywna postawa lokalnej społeczności objawiająca się brakiem reakcji na „drobne” ale dokuczliwe kradzieże i włamania.

Bezpieczeństwo - Straż Pożarna

Do przeciwdziałania skutkom zdarzeń takich jak: pożary, powodzie, wypadki drogowe i inne miejscowe zagrożenia na terenie gminy, jest zaangażowanych 17 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnych niosących pomoc w ratowaniu życia, zdrowia i mienia obywateli.

Główne zagrożenia pożarowe to: budynki w starej części miasta wokół rynku, gdzie zwarta zabudowa starych budynków mieszkalnych, w których zlokalizowane są sklepy i pomieszczenia handlowo-usługowe utrudnia prowadzenie akcji ratowniczych. Na szybki rozwój pożaru mieszkań i obiektów mają wpływ coraz bardziej zatłoczone ulice, przez parkowanie pojazdów tuż przy blokach, co utrudnia dojazd, opóźniając tym samym akcję ratowniczą.

W okresie zimowym zagrożenie pożarowe wzrasta ze względu na to, że większość mieszkań posiada ogrzewanie piecowe, a tylko w nielicznych budynkach stosuje się centralne ogrzewanie. W celu dogrzania mieszkań stosuje się elektryczne urządzenia grzewcze, często z niesprawną technicznie instalacją i nie przystosowaną do takich obciążeń.

Gmina Koronowo szczególnie wiosną i latem jest bardzo zagrożona pożarami lasów. Duże skupiska ludzi w lasach zawsze rodzą zagrożenie pożarowe. Cały teren leśny w okresach wzmożonej palności jest kontrolowany z wież obserwacyjnych i kamery telewizyjnej, co umożliwia szybką lokalizację pożaru.

Pożary na terenach rolniczych wzmagają się w okresie wiosny wskutek wypalania traw i pozostałości roślinnych, latem nasilające się pożary zboża na pniu oraz kombajnów i maszyn pracujących przy żniwach. Nagminne jest też wypalanie słomy po omłotach.

Analizy SWOT

Pomoc społeczna , rynek pracy

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktywnie działające Stowarzyszenie Rodziców Dzieci Sprawnych Inaczej zabezpieczające problemy dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. 2. Dobrze rozwinięta rehabilitacja ruchowa dla mieszkańców gminy Koronowo i dzienny pobyt w nowoczesnym Domu Pomocy Społecznej. 3. Zapewnienie usług (specjalistycznej i opiekuńczej) w miejscu zamieszkania osób potrzebujących - poprzez POS nad chorem w Domu i Centrum Pomocy Specjalistycznej „Aktywność”. 4. Silna i zmotywowana kadra ze specjalistycznym przygotowaniem. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niewystarczająca opieka nad osobami z zaburzeniami psychicznymi i upośledzonymi umysłowo kończącymi szkołę specjalną. 2. Znacznie utrudniony dostęp mieszkańców wsi do placówek kulturalno - pomocowych. 3. Niska motywacja do podjęcia pracy (mała różnica pomiędzy wynagrodzeniem a zasiłkiem dla bezrobotnych). 4. Brak organizacji i instytucji pomagających osobom zagrożonym narkomanią. 5. Brak nowoczesnych przedsiębiorstw, zakładów pracy pod potrzeby rynków zbytu. 6. Niewystarczające finansowanie kursów kwalifikacyjnych dla bezrobotnych. 7. Mało liczebna kadra pracowników m.-Gops - u w stosunku do realizowanych zadań w zakresie pomocy społecznej.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Nowelizacja ustawy o pomocy społecznej oraz przeciwdziałaniu bezrobociu. 2. Polityka prorodzinna. 3. Wspomaganie instytucji pomocy społecznej przez organizacje pozarządowe. 4. Standaryzacja DPS. 5. Wykorzystanie zaufania lokalnego. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nieprecyzyjne przepisy prawne. 2. Aktywizacja na styl zachodni (przemoc, narkotyki). 3. Małe środki na pomoc społeczną w stosunku do zadań określonych w ustawie o pomocy społecznej. 4. Nieproporcjonalne tempo dostosowania zmian do obecnych możliwości.

Bezpieczeństwo publiczne

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dyspozycyjność służb porządkowych i ratowniczych. 2. Poświęcenie dla służby w każdej sytuacji. 3. Specjalistyczne wykształcenie. 4. Monitoring -obserwacja śródmieścia poprzez system kamer. 5. Działalność służb : leśnej , rybackiej, weterynaryjnej, sanepid-u. 6. Dobra lokalizacja w centrum. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak odpowiedniej ilości środków finansowych na policję. 2. Zbyt mała ilość policjantów. 3. Brak motywacji do pracy (niskie wynagrodzenie funkcjonariuszy). 4. Zbyt mała ilość środków zabezpieczenia wyposażenia technicznego, brak wspólnego centrum dowodzenia. 5. Brak dyżurów służb ratowniczych. 6. Dzielnicowy - słaby kontakt z mieszkańcem rejonu (60 % służby w rejonie, określone godziny pobytu w lokalu). 7. Brak dzielnicowego w szkole. 8. Brak funkcjonariuszy od prewencji kryminalnej.
OKAZJE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykorzystanie zaufania lokalnego. 2. Powstawanie specjalistycznych służb ochroniarskich (wykorzystanie dla zapewnienia bezpieczeństwa). 3. Samopomoc sąsiedzka. 4. Edukacja ustawiczna. 5. Telewizja kablowa (szkoła , policja, straż). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Powstawanie nowych zagrożeń (napady z bronią , bomby , wynaturzenia). 2. Zbiurokratyzowanie służb. 3. Liberalizacja prawa karnego. 4. Polityka (brak profesjonalistów na stanowiskach). 5. Brak właściwej polityki socjalnej. 6. Brak perspektyw pracy dla młodzieży - absolwentów.

Kierunki polityki w zakresie pomocy społecznej, rynku pracy i bezpieczeństwa publicznego

Należy zdawać sobie sprawę z tego, że rosnące potrzeby pomocy społecznej nie będą możliwe do zaspokojenia w pełni przez szereg najbliższych lat głównie z uwagi na poziom zamożności naszego państwa. Dlatego działania pomocy społecznej muszą iść w trzech zasadniczych kierunkach:

1. możliwie sprawiedliwe i efektywne rozdzielanie pomocy najbardziej potrzebującym,
2. skuteczne doprowadzanie możliwie największej ilości osób, korzystających z pomocy społecznej, do życiowego usamodzielnienia się,
3. zapobieganie powstawaniu sytuacji wywołujących potrzebę udzielania pomocy społecznej.

Rodziny wymagają coraz częstszych porad psychologa, a także powinna do nich łatwiej docierać pomoc oferowana np. przez Towarzystwo Świadomego Macierzyństwa.

Niezwykle cenna w ich przypadku okazać się może działalność organizacji młodzieżowych takich jak np. Związek Harcerstwa Polskiego, młodzieżowe kluby sportowe itp., które mogą przejąć część funkcji wychowawczych.

Działania te mogą również przyczynić się do zahamowania procesów atomizacji społeczeństwa, powodujących zamykanie się ludzi w bardzo wąskich kręgach (dom, rodzina, bliscy znajomi) i niezauważanie problemów innych ludzi. Aby skutecznie temu przeciwdziałać, trzeba podjąć działania umożliwiające dostęp do doradztwa psychologicznego i pedagogicznego, zwłaszcza z zakresu patologii społecznych (alkoholizm i bezradność życiowa).

Organizacją i finansowaniem działań zmierzających do zmniejszenia skali tego problemu zajmuje się Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, realizująca swoją działalność ze środków uzyskiwanych z tytułu opłat za pozwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych. Właściwe wykorzystanie tych niemałych na ogół kwot może bardzo wiele zmienić w sferze obyczajów i kultury spożywania alkoholu. Wymaga jednak czasu i doskonałej koordynacji wszystkich działań podejmowanych zarówno przez Urząd Miasta i Gminy, jak i organizacje społeczne (Kluby AA, AI.- Anon, Kościół itd.).

Działania pomocy społecznej w przypadku osób niepełnosprawnych powinny polegać głównie na stworzeniu warunków do rehabilitacji (dostępności do zabiegów rehabilitacyjnych i ich finansowaniu lub współfinansowaniu) oraz na pomocy w integrowaniu tych osób z resztą społeczeństwa, zapobiegając wyrzuceniu ich poza ogół społeczności (działania integracyjne). O kulturze społeczeństwa najlepiej świadczy jego stosunek do ludzi ułomnych. Dlatego działania te należy prowadzić we wszystkich grupach wiekowych, szczególny nacisk kładąc na grupy najmłodsze (przedszkola, szkoły itp.).

Ponad połowa bezrobotnych (55,3%) to ludzie młodzi, w wieku do 34 lat a życie zawodowe będzie trwało jeszcze długie lata, dlatego też oni powinni być adresatami szkoleń i programów przekwalifikowania, które realizują urzędy pracy.

Trudno szukać rozwiązań w dużych miastach regionu, ponieważ ostatnio spadło tam zatrudnienie, prawdopodobnie także nie można oczekiwać dużych inwestycji, które spowodowałyby podaż pracy.

W rezultacie narasta konkurencja na rynku pracy, co w sposób istotny ogranicza szanse zatrudnienia osób z obszarów wiejskich.

Jedną z możliwych dróg, którą można podążać, jest poszukiwanie rozwiązań lokalnych. Społeczeństwo Koronowa w bardziej aktywny sposób powinno wykorzystać swoje atrakcyjne położenie dla rozwijania przedsiębiorczości. Na bazie istniejących zasobów można w znacznie większym stopniu niż to jest dotychczas rozwinąć wszelkiego rodzaju działalność turystyczną. Może to być o tyle istotne dla złagodzenia problemu bezrobocia, że daje szanse zarówno mieszkańcom obszarów wiejskich jak i miasta Koronowa.

Powyższe rozwiązania mogą być jednak dostępne tylko dla części mieszkańców poszukujących pracy. Nie należy rezygnować z prób ożywienia przemysłu i rzemiosła w Koronowie i okolicach. Wydaje się jednak, że najbardziej realnym rozwiązaniem problemu bezrobocia w najbliższych latach jest umożliwienie mieszkańcom Koronowa i gminy Koronowo dostępu do bydgoskiego rynku pracy. Mogłoby w tym pomóc utworzenie nowoczesnego ośrodka informacji o aktualnych potrzebach rynku pracy w Bydgoszczy. Równoległe z tym należałoby stworzyć możliwości szybkiego i niedrogiego dojazdu do Bydgoszczy.

Społeczeństwo musi sobie zdawać sprawę z faktu, że obecnie koniecznością jest stałe podnoszenie kwalifikacji i gotowość do zmiany profilu zawodowego.

Informacja o potrzebach rynku pracy powinna się przekładać na odpowiednie tematycznie szkolenia, kierowane do właściwych osób. Istnieją obecnie możliwości

korzystania ze środków Powiatowych Urzędów Pracy, należy jednak precyzyjnie określać potrzeby lokalnej społeczności w tym zakresie.

Formułując politykę zapobiegania bezrobociu władze gminy powinny uwzględnić nadchodzący wyż demograficzny, który swój szczyt osiągnie w 2005 roku.

Może to spotęgować problem bezrobocia i innych wiążących się z tym negatywnych skutków społecznych.

W najbliższych latach można wskazać trzy zasadnicze kierunki tych działań:

1. ułatwienie osobom poszukującym pracy „dostępu” (wiedzy, kwalifikacji, informacji, możliwości dojazdu itp.) do rynku pracy w Bydgoszczy,
2. aktywizacja społeczności do lepszego wykorzystania własnej przedsiębiorczości i zasobów lokalnych (np. lasów, jezior, Brdy, Zalewu Koronowskiego),
3. wsparcie dla zachowania istniejących miejsc pracy i przyciąganie inwestorów zewnętrznych tworzących nowe miejsca pracy.

Poprawa stanu bezpieczeństwa wymagać będzie niewątpliwie wypracowania standardów współpracy między wszystkimi jednostkami działającymi w tym zakresie na terenie gminy, tj: Policją, Strażą Pożarną, Strażą Leśną, Strażą Rybacką i Policją Wodną.

Można zakładać, że środki przeznaczone na działalność Policji w najbliższych latach nie będą znacząco wzrastać. W związku z tym należy szukać innych dróg zwiększania poziomu bezpieczeństwa.

Jedną z nich może być lepsza współpraca Policji ze społecznością lokalną w celu zwiększenia bezpieczeństwa w poszczególnych dzielnicach czy miejscowościach. Należy dążyć do kształtowania takich postaw społecznych, w których współdziałanie z Policją jest działaniem na własną korzyść, zwiększa bezpieczeństwo i poprawia poczucie komfortu psychicznego, a nie jest postrzegane jako coś nagannego. Drogą do tego mogą być inicjatywy zmierzające do organizowania się społeczności lokalnych w celu poprawy bezpieczeństwa (np. akcje typu „czujny sąsiad”), spełniają one swoją rolę najlepiej wtedy, gdy realizowane są przy fachowym wsparciu Policji.

Innego typu działaniem może być zwiększenie współpracy placówek wychowawczych (przedszkoli, szkół) z policją w celu wpajania młodzieży zasad bezpiecznego funkcjonowania w społeczeństwie. Działania te, realizowane wspólnie z wychowawcami, mogą skutecznie przygotować młodzież do stawienia czoła wielu problemom (np. alkoholizm czy narkomania).

Cele strategiczne, operacyjne

Cel strategiczny nr 9 - Bezpieczeństwo socjalne i publiczne

Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa socjalnego i publicznego miasta i gminy Koronowo.

Cel operacyjny nr 9.1

Stworzenie warunków dla rozwoju doradztwa w trudnych sytuacjach życiowych.

Cel operacyjny nr 9.2

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego.

Rozdział XIV

Monitoring realizacji strategii

Skuteczna realizacja strategii wymaga zapewnienia okresowej kontroli realizacji zadań i sukcesywnego dokonywania ich przeglądu pod kątem ich aktualności i zgodności z celami strategii.

Dla potrzeb niniejszego dokumentu proponuje się, aby Zarząd Miejski corocznie dokonywał przeglądu realizacji zadań strategii. Na podstawie wniosków z przeglądu, plan realizacji strategii będzie aktualizowany i uzupełniany o nowe zadania i projekty. Zarząd Miejski corocznie będzie składał Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji strategii. Po zakończeniu okresu na jaki sporządzono pierwszy program realizacji strategii, Zarząd gminy dokona wraz z Radą przeglądu celów strategii i ewentualnie przedstawi założenia ich korekty.

Program realizacji strategii na lata 2001-2004 zawierający listę zadań do wykonania i projekty realizacyjne jest dokumentem otwartym i będzie sukcesywnie uzupełniany.

Rys.8 Poczosterska kolegiata pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Koronowie
(fot. Wł. Moczadło)

Ważniejsza literatura

1. Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego, „**Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego**” Toruń 2000.
2. Główny Urząd Statystyczny w Warszawie, **Powszechny spis rolny 1996**, GUS Warszawa 1998.
3. Wojewódzki Urząd Pracy w Bydgoszczy, **Biuletyn Informacyjny** 1998
4. Materiały z konferencji pod redakcją Marka Kłodzińskiego i Czesława Siekierskiego, **Strategia rozwoju gmin wiejskich**, Warszawa, Wydawnictwo SGGW 1997.
5. Oblój Krzysztof, **Strategia organizacji**, Warszawa, PWE 1998.
6. Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, **Województwo kujawsko-pomorskie w 1998 roku. Ważniejsze dane o: województwie, powiatach, gminach**. WUS Bydgoszcz 1999.
7. Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, **Powszechny spis rolny 1996**, WUS Bydgoszcz 1998.
8. Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, **Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej w latach 1993,1994,1995, 1996, 1997**, WUS Bydgoszcz 1998.
9. Wojewódzki Urząd Pracy w Bydgoszczy, **Rynek Pracy Województwa Bydgoskiego. Biuletyn informacyjny**, WUP Bydgoszcz 1998
10. Wysocka Elżbieta, Koziński Jerzy, **Strategia rozwoju województw i gmin. Teoria i praktyka**, Zachodnie Centrum Organizacji, Zielona Góra 1998.
11. Zespoły autorskie, **Bilans otwarcia, Strategia rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego**, Toruń, Zarząd Woj. Pomorskiego-Kujawskiego 1999.
12. Zespół autorski, **Województwo Kujawsko-Pomorskie. Szanse, zagrożenia i cele rozwoju**, Toruń, WBPP 1999.

Załączniki:

Lista osób biorących udział w budowie strategii rozwoju gminy Koronowo.

Rys. 9 Zalew Koronowski

(fot. Wł. Moczadło)

Załącznik:

Lista osób biorących udział w budowie strategii gminy Koronowo

dostępna jest do wglądu w Urzędzie Miejskim w Koronowie na stanowisku ds. Promocji i Sportu (pok. 8, tel. 0-52 3822-231 wew. 330)